

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Politiets årsrapport 2015

1. Leders beretning.....	3
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	5
2.1 Politiets virksomhet og samfunnsoppdrag.....	5
2.2 Samarbeid.....	6
2.3 Politiets organisering.....	7
2.4 Presentasjon av utvalgte hovedtall.....	10
3. Årets aktiviteter og resultater.....	11
Mål 1. Straffesakskjeden.....	11
Mål 1.1 En mer effektiv straffesakskjede.....	11
Mål 1.2 Styrke forebyggingen av kriminalitet.....	13
Mål 1.3 Redusere alvorlig kriminalitet.....	15
Mål 2. Asylkjeden.....	18
Mål 2.1 Raskere avklaring av identitet.....	18
Mål 2.2 Raskere retur.....	19
Mål 3. Samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet.....	20
Mål 3.1 Redusere sårbarheten i samfunnet.....	20
Mål 3.2 Styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering.....	23
Mål 3.3 Kunnskapsbasert forebygging.....	24
Mål 3.4 Bedre ledelse og styrket ledelseskultur.....	25
Mål 4. Andre prioriterte områder.....	26
Mål 4.1 Forbedret strategisk ledelse og styring.....	26
Mål 4.2 Implementering av ny organisasjonsstruktur.....	27
Mål 4.3 Styrket teknologisk understøttelse av etatens oppgaveløsning.....	28
Mål 4.4 Forenklingsarbeid, modernisering og gjennomføringskraft.....	29
Ressursbruk.....	31
4. Styring og kontroll i virksomheten.....	32
4.1 Overordnet omtale.....	32
4.2 Risikostyring og internkontroll.....	32
4.3 Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i politiet.....	32
4.4 Revisjonsmerknader.....	33
4.5 Bemannings- og kapasitetssituasjonen i politiet.....	34
4.6 Likestilling.....	35
4.7 HMS-arbeidet i politiet.....	36
4.8 Inkluderende arbeidsliv.....	37
5. Vurdering av fremtidsutsikter.....	38
6. Årsregnskap.....	39
6.1 Ledelseskommentarer årsregnskapet 2015.....	39
6.2 Årsregnskap 2015.....	40
7. Referanseliste.....	49

1. LEDERS BERETNING

I 2015 har flere av politiets resultatindikatorer vist en positiv utvikling, og den samlede måloppnåelsen for året vurderes som god, selv om ikke alle resultatkrav satt til politiet ble innfridd. Flere av utviklingsprosjektene som politiet nå gjennomfører, begynner å gi synlige leveranser og resultater i virksomheten. I tillegg har året vært preget av forberedelser og planlegging for gjennomføring av Nærpolitireformen. Politet har også i år styrt virksomheten innenfor tildelt bevilgning.

Den registrerte kriminalitetsutviklingen har på mange områder gått riktig vei i 2015. Det er fortsatt nedgang i antall anmeldelser og da særlig innen vinningskriminalitet. Anmeldelsestallene økte imidlertid innenfor seksual- og voldslovbrudd. Dette er områder hvor mørketallene er store, og det er derfor positivt at anmeldelsestilbøyeligheten synes å ha økt. Innenfor straffesakskjeden har politiet prioritert bekjempelse av vold og seksuelle overgrep mot barn og økonomisk kriminalitet, herunder arbeidsmarkedskriminalitet. Flere kompetansehevende tiltak har blitt iverksatt, og det er inngått flere formaliserte samarbeid med andre etater og relevante aktører. Politiet fikk tildelt midler til en betydelig økning både i antall påtalejurister og politistillinger i 2015, noe som vil bidra til å styrke innsatsen mot de prioriterte områdene ytterligere.

Politiets straffesaksbehandling hadde en positiv utvikling i 2015. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden ble redusert. Restansebeholdningen av ikke påtaleavgjorte saker over 3 mnd. er redusert med om lag 7 600 saker siden 2013. Målet for restansebeholdningen i tildelingsbrevet ble imidlertid ikke nådd. Nedbygging av restanser innebærer ofte økt saksbehandlingstid og vi er derfor fornøyd med at saksbehandlingstiden ble kortere samtidig som restansene ble færre.

Bekjempelse av kriminalitet rettet mot barn og særlig sårbare voksne er et av politiets høyest prioriterte områder. I 2015 ble det gjennomført 4 894 tilrettelagte avhør, noe som er nesten en dobling fra 2013. Politiet har ikke klart å innfri lovens tidsfrister for tilrettelagte avhør (tidligere dommeravhør). Ansvaret for avhør av barn og særlig sårbare voksne ble 2. oktober 2015 overført fra domstolene til politiet. Endringene skal styrke barns og særlig sårbare voksnes rettsikkerhet og gi bedre vern mot vold og seksuelle overgrep. Politiet har i 2015 iverksatt nye rapporteringsrutiner som gir bedre styringsinformasjon og muligheter for utvikling og deling av beste praksis.

2015 har vært et innholdsrikt år hvor flere viktige utviklingsmilepæler er nådd. 10 nye politimestre ble utnevnt. Disse vil få en avgjørende rolle når fremtidens politi skal formes. Nye administrasjonssteder til de nye politidistriktene ble bestemt i desember. I forbindelse med ikrafttredelse av ny straffelov 1. oktober gjennomførte over 12 000 politiansatte kurs og opplæring. Mot slutten av året ble det nye nødnettet tatt i bruk av samtlige nødetater. Nødnettet gjør nødetatene mer samordnet og slagkraftig, og styrker beredskapen betraktelig. Politidirektoratets situasjonssenter ble ferdigstilt høsten 2015 og operativt 4. januar 2016. Situasjonssenteret er et døgnkontinuerlig kontaktpunkt for politiet og andre samvirkeaktører ved spørsmål om beredskap eller ved Politidirektoratets håndtering av alvorlige hendelser eller kriser.

En viktig del av politiets oppgaveløsning knytter seg til å respondere på publikumsbehov og alvorlige hendelser. I 2015 ble det for første gang målt og stilt krav til responstid i politiet. Responstid er tiden det tar fra politiet mottar melding om en hendelse til første politienhet er

på stedet. Responstidskrav og -resultater offentliggjøres jevnlig og bidrar til en forventningsavklaring med publikum, andre nødetater og samarbeidspartnere. Responstidskravene ble innfridd i 2015 på nasjonalt nivå. Alt innsatspersonell har vært midlertidig bevæpnet i 2015 på bakgrunn av trusselvurderinger fra Felles kontraterrorssenter og Politiets sikkerhetstjeneste. Politidirektoratet vurderte at midlertidig bevæpning var nødvendig for å sikre egenbeskyttelsen av politiets innsatspersonell og for å ivareta samfunnsvernet. Norsk politi håndterte situasjonen med midlertidig bevæpning på en god måte. Erfaringene som er gjort i denne perioden vil danne grunnlag for videre evaluering og læring.

Høsten 2015 oppsto en ekstraordinær migrasjonssituasjon i Norge som krevde umiddelbare tiltak. Ressurser ble omprioritert til identitetsfastsettelse og registrering, og til økt beredskap og forebyggende aktivitet rundt asylmottak. I Frontex-operasjonene Triton og Poseidon har de to norske fartøyene Siem Pilot og Peter Henry von Koss gjennom året bistått greske og italienske myndigheter med grensekontroll, og reddet flere tusener i nød. I tillegg til redningsoppdraget, har mannskapene også bidratt polisært og innhentet etterretning om tilretteleggere og menneskesmuglere. Informasjonen har ført til flere pågrepser.

Tillit til politiet fra publikum er en viktig forutsetning for politiets oppgaveløsning. Innbyggerundersøkelser viser at norsk politi har høy tillit i befolkningen. 80 prosent av de som deltok i undersøkelsen fra 2015 hadde stor eller svært stor tillit til politiet. Denne tilliten er det viktig å opprettholde. Videre er det stor grad av trygghet i Norge, og 9 av 10 opplever det som trygt å bo og ferdes i Norge. Resultatene fra innbyggerundersøkelser sier noe om effektene av politiets arbeid. Politiet vil følge opp resultatene med sikte på å trekke ut læringspunkter som kan anvendes i politiets forbedringsarbeid.

Politiet har et veldokumentert behov for modernisering på IKT-området. Merverdi-programmet, som skulle modernisere IKT-systemene på straffesaksområdet, har vært en viktig del av dette. På grunn av mange endringsinitiativ i parallell og ønsket om raskere leveranse med lavere risiko, ble det besluttet en ny retning for IKT-moderniseringen. Målsettingene for *Merverdi-programmet* ligger fast, men politet legger nå opp til å realisere disse gjennom mindre og mer fleksible prosjekter, fremfor store programmer. Denne tilnærmingen vil redusere risiko og gi ny funksjonalitet og tilhørende gevinster raskere til ansatte, publikum og politiets samarbeidspartnere.

Norsk politi er inne i sin mest gjennomgripende endringsprosess på mange tiår. Nærpoliti-reformen skal gjøre politiet bedre rustet til å gjennomføre sitt samfunnsoppdrag. 2015 handlet først og fremst om planlegging og forberedelse til gjennomføring av disse tiltakene, som i stor grad vil implementeres i årene fremover. Dette er prosesser som vil kreve mye i form av ressurser og oppmerksomhet fra alle i politiet. Endringsprosessene har høy ledelsesoppmerksomhet. Det er fokus på å tydeliggjøre ansvar, myndighet og roller i direktorat og politidistrikt, slik at vi lykkes med en bedre, mer enhetlig og mer strategisk styring i etaten.

Politidistriktene har gjennomgående levert gode resultater innen den sivile rettspleien på grunnplanen og forvaltning. Det er oppnådd mange gode resultater i 2015. Takk til over 15 000 medarbeidere som har nedlagt en betydelig innsats og utført godt politiarbeid.

Odd Reidar Humlegård

2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

2.1 Politiets virksomhet og samfunnsoppdrag

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for styringen av politi- og lensmannsetaten. Politidirektoratet er et forvaltningsorgan underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, og har ansvaret for faglig ledelse, styring, oppfølging og utvikling av politidistriktene og politiets særorgan. Politiets ansvar og mål er å forebygge og bekjempe kriminalitet, og å skape trygghet for befolkningen. Politiet har også ansvaret for den sivile rettspleien på grunnplanet. Målene er forankret i Politiloven.

Tabell 2.1 fordeler utvalgte mål og krav fra tildelingsbrevet i en resultatkjede.¹ Resultatkjeden viser hvordan politiets innsatsfaktorer og aktiviteter omsettes til ønskede effekter for brukere og samfunnet. Tabellen er illustrerende og ikke uttømmende. I årsrapportens omtale av aktiviteter og måloppnåelse for 2015 etterstrebes det å vise til bruker- og samfunnseffekter der det er grunnlag for dette.

Tabell 2.1. Utvalgte mål og krav i tildelingsbrevet fordelt på en resultatkjede

	Innsatsfaktorer	Aktiviteter	Produkter /tjenester	Bruker-effekter	Samfunns-effekter
Straffesaks-kjeden	Bemanning Kompetanse Materiell Bedre ledelse og styrket ledelses-kultur	Styrke forebyggingen av kriminalitet	En mer effektiv straffesaks-kjede	Høyere oppklaringsprosent Kortere saksbehandlingstid Større inndragning av utbytte	Redusere alvorlig kriminalitet Trygghet for befolkningen
Asylkjeden		Raskere avklaring av identitet	Raskere retur		Færre asylsøkere uten beskyttelsesbehov
Samfunns-sikkerhet og beredskaps-området		Styrke samhandling i beredskap- og krisehåndtering Kunnskapsbasert forebygging	Rask responstid		Redusere sårbarheten i samfunnet Trygghet for befolkningen

¹Resultatkjeden i tabell 2.1 baserer seg på resultatkjeden i Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev til Politidirektoratet for 2016.

2.2 Samarbeid

Politiet har et omfattende samarbeid med andre statlige myndigheter, fylker og kommuner, i tillegg til private organisasjoner. Politiet deltar aktivt i ulike tverretatlige innsatsgrupper. Politiet har også et omfattende bilateralt og multilateralt samarbeid med andre lands politimyndigheter. Videre er politiet avhengig av et godt forhold til, og samarbeid med, publikum.

Internasjonalt politisamarbeid

Norsk politi er bredt engasjert internasjonalt. Hovedformålet er å forebygge og bekjempe at kriminaliteten når Norge, samt å øke kompetansen i norsk politi om internasjonal kriminalitet. I en stadig mer globalisert verden påvirkes norsk sikkerhet av konflikter i andre verdensdeler, og internasjonalt politisamarbeid er derfor også viktig i beredskapssammenheng.

Norsk politi bidrar til fredsbevarende operasjoner gjennom FN og EU. I 2015 var politirådgivere representert i FN-operasjonene i Liberia, Sør-Sudan og Haiti. Norske politirådgivere var også representert i Hebron og Ramallah for å bistå palestinsk politi med å styrke deres kapasitet. Det var også utstasjonert en politirådgiver i Nairobi for East African Standby Force Secretariat (EASFSEC). I 2015 forvaltet Politidirektoratet 24 politiinstruktører som drev bilateral kapasitetsbygging under programmet "Training for Peace" med hovedfokus på Øst-Afrika.

I Interpol har norsk politi representanter ved generalsekretariatet i Lyon, på Seychellene og i Singapore. Innenfor europeisk politisamarbeid deltar norsk politi i Europol og Eurojust. Deltakelsen i Eurojust ble i 2015 styrket med en politiadvokat i tillegg til sambandsstatsadvokaten. Politidirektoratet er programpartner og har bilateralt politisamarbeid under EØS finansieringsordningene med Litauen, Romania og Bulgaria innen temaene organisert kriminalitet og vold i nære relasjoner.

I Frontex, som er EUs grensekontrollbyrå, inngår norske polititjenestemenn i det felles-nordiske samarbeidet med utstasjonering av nordiske liaisoner. Politidirektoratet forvalter også en styrke på 40 eksperter innen grensekontroll som deltar i forskjellige Frontex-operasjoner etter anmodning fra Frontex eller det enkelte medlemsland. I 2015 etablerte Politidirektoratet styrkebidraget til Frontex sine fellesoperasjoner Triton i Italia og Poseidon i Hellas. Statistikken for disse operasjonene i 2015 viser:

Triton

- 26 redningsoppdrag planlagt
- 24 redningsoppdrag gjennomført (2 avbrutt)
- 11 623 migranter reddet/tatt hånd om (8 920 menn, 1 926 kvinner og 777 barn)
- 56 omkomne tatt om bord
- 89 migranter rapportert til italienske myndigheter (mistenkelig adferd/menneskesmugling)

Poseidon

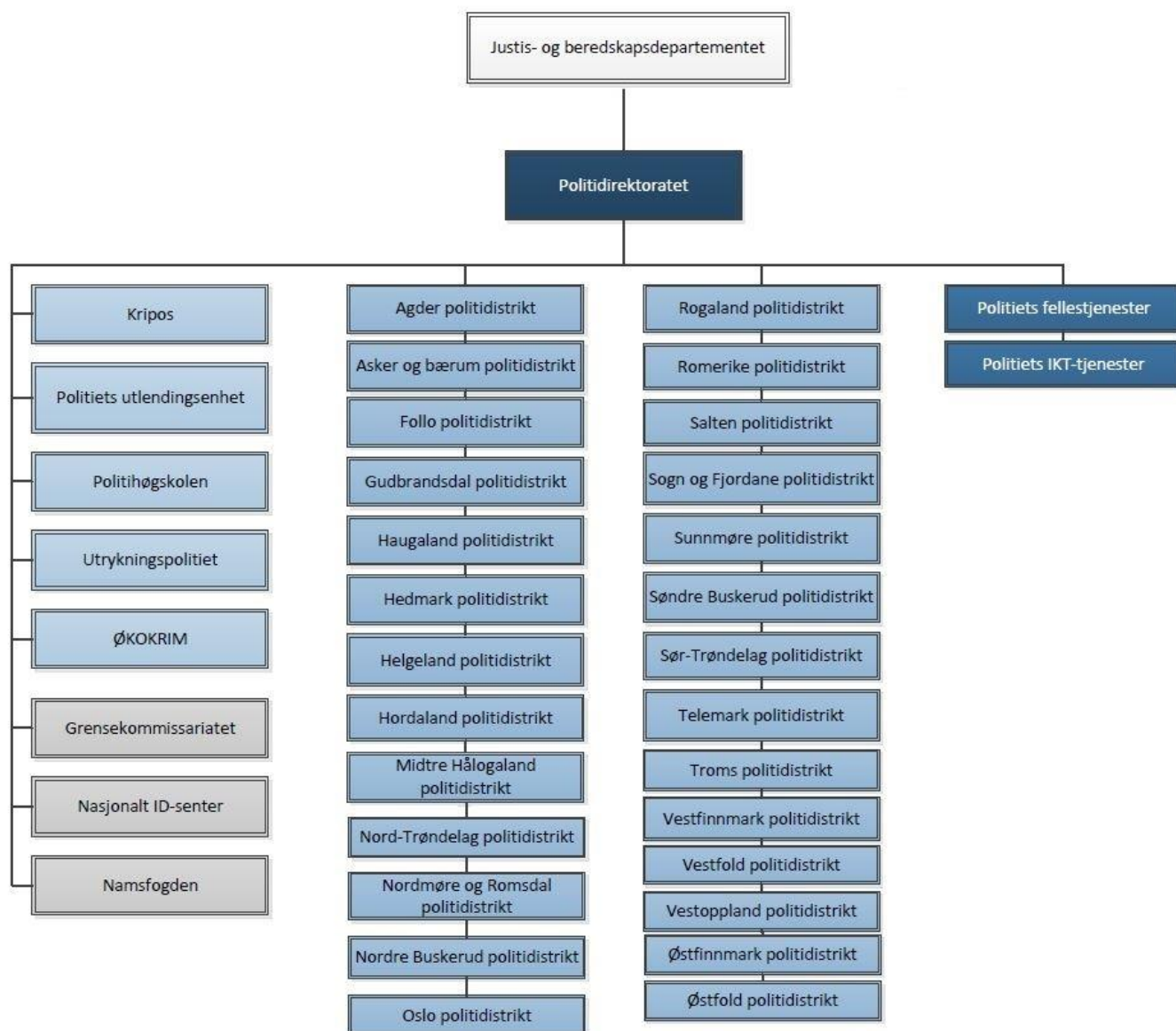
- 37 redningsoppdrag hvor migranter er tatt om bord
- 1 905 migranter reddet/tatt om bord
- 8 omkomne tatt om bord
- 24 redningsoppdrag hvor migrantbåter er tauet i land
- 1 628 migranter reddet i land

- 398 migrantbåter observert til trygg havn
- 17 107 migranter reddet i land

2.3 Politiets organisering

Politiet besto i 2015 av Politidirektoratet, 27 politidistrikt, særorganene Kripos, ØKOKRIM, Politiets utlendingsenhet, Utrykningspolitiet og Politihøgskolen, Namsfogden i Oslo og Nasjonalt ID-senter. I tillegg inngår Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester som ivaretar felles støttefunksjoner for hele etaten. Ved utgangen av 2015 var det 15 561 årsverk i politiet.²

Figur 2.1. Organisasjonskart per 31. desember 2015

² Definisjon årsverk: Alle lønnede årsverk. Både faste og midlertidige stillinger er inkludert. Innbeordninger fra ytre etat, innleide konsulenter, fødselspermisjoner og ansatte på pensjonistvilkår telles ikke med.

Politidirektoratet

Politidirektoratet har ansvar for faglig ledelse, styring, oppfølging og utvikling av politidistriktene og politiets særorgan. Politidirektoratet har i tillegg ansvaret for å gjennomføre regjeringens politikk, herunder ansvaret for faglig utvikling, kultur og ledelse i politiet. Direktoratet har et samordnings- og koordineringsansvar i forbindelse med kriser og alvorlige hendelser.

Kripos

Kripos er et særorgan underlagt Politidirektoratet, med unntak av straffesaksbehandlingen og påtalearbeidet der organet er underlagt et nasjonalt statsadvokatembete. Kripos etterforsker og fører i retten komplekse og alvorlige saker og yter bistand innen taktisk og teknisk etterforskning. Kripos yter bistand til politidistrikter og bidrar med kompetanseoverføring til politidistriktene gjennom kurs, foredrag, besøk og hospitering. Kripos er kontaktpunktet mellom norsk og utenlandsk politi.

ØKOKRIM

ØKOKRIM er et særorgan underlagt Politidirektoratet, men som statsadvokatembete er ØKOKRIM underlagt Riksadvokatembetet. ØKOKRIM er den sentrale enheten for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, og skal i hovedsak behandle særlig alvorlige eller prinsipielle overtredelser innen disse områdene. ØKOKRIM yter bistand til politidistriktene og bidrar til kompetansebygging og -deling.

Politiets utlendingsenhet

Politiets utlendingsenhet (PU) er et særorgan underlagt Politidirektoratet, og er politiets hovedaktør på immigrasjonsfeltet. Hovedoppgavene til PU er registrering av asylsøkere som kommer til Norge og fastsettelse av identitet, uttransportering av personer uten lovlig opphold og drift av Politiets utlendingsinternat på Trandum. PU er en del av utlendingsforvaltningen i Norge og samarbeider tett med andre instanser på utlendingsfeltet.

Utrykningspolitiet

Utrykningspolitiet (UP) er et særorgan underlagt Politidirektoratet og har som hovedoppgave å redusere ulykker ved å forebygge lovbrudd i trafikken. UP utfører polititjeneste i alle landets politidistrikter, og bidrar også med hjelp og beredskapsstøtte til politidistriktene.

Politihøgskolen

Politihøgskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politiet, med et eget styre som øverste organ, og et eget budsjettkapittel. Politihøgskolen har til oppgave å gi grunnutdanning for tjeneste i politi- og lensmannsetaten og etter- og videreutdanning til de tilsatte i etaten. Høgskolen driver forskings- og utviklingsarbeid og faglig formidling. Politihøgskolen har fire studiesteder: Oslo, Bodø, Kongsvinger og Stavern.

Grensekommissariatet

Norges Grensekommissær for den norsk-russiske grense har som hovedoppgave å føre tilsyn med grenseavtalen og andre avtaler mellom Norge og Russland. Norges Grensekommissær er oppdragsgiver til Grensevakten, som foretar grenseovervåking av overenskomstene på vegne av grensekommissæren.

Politiets fellestjenester

Politiets fellestjenester er politiets nasjonale kompetanse- og servicesenter innenfor områdene materiell og logistikk, eiendom bygg og anlegg (EBA), samband, anskaffelser og juridisk rådgivning. Politiets fellestjenester leverer utstyr og støttetjenester til politiet, med unntak av IKT-tjenester som leveres av Politiets IKT-tjenester.

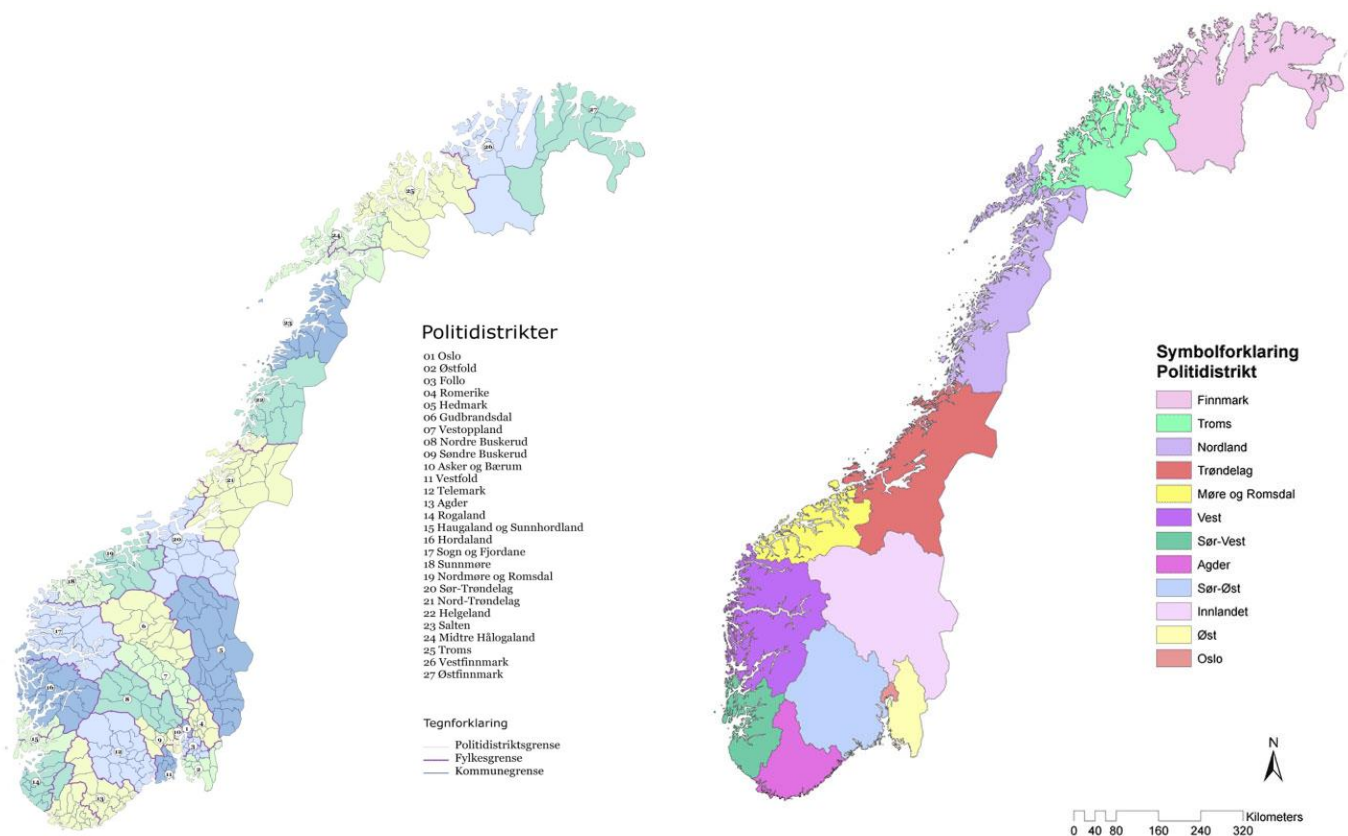
Politiets IKT-tjenester

Politiets IKT-tjenester (PIT) drifter, utvikler og forvalter IKT-systemer i politiet. Brukere er politi, Tollvesenet, Kriminalomsorgen og Den høyere påtalemyndighet.

Nasjonalt ID-senter

Nasjonalt ID-senter (NID) er et faglig selvstendig forvaltningsorgan underlagt Politidirektoratet. Senteret er et ekspertorgan som bistår og samarbeider med alle aktørene i utlendingsforvaltningen, som utenriksstjenesten, politiet og Utlendingsnemnda.

Figur 2.2. Politidistrikt per 31. desember 2015 (venstre) og 1. januar 2016 (høyre)

Kilde: Politidirektoratet

2.4 Presentasjon av utvalgte hovedtall

Tabell 2.2 Nøkkeltall for politiet

	2011	2012	2013	2014	2015	
Ressursbruk						
Regnskapsførte driftsutgifter i politiet.* Kap. 440 post 01, Kap 442 post 01 og Kap 448 post 01. Mill. kroner	11 850	12 341	13 183	14 174	14 452	
Bemanning pr. 31. desember						
Årsverk politiansatte per 1 000 innbyggere**	1,64	1,66	1,71	1,77	1,83	
Politiårsverk. Antall	7 922	8 151	8 449	8 879	9 247	
Juristårsverk. Antall	686	720	727	769	819	
Sivile årsverk. Antall	4 899	5 037	5 147	5 369	5 495	
Responstid i minutter					Median	80 %
20 000 innbyggere eller mer (resultat median)					7	12
2000 – 19 999 innbyggere					11	19
Øvrige områder - under 2 000 innbyggere					17	33
Straffesaksutvikling						
Antall anmeldte lovbrudd	381 389	394 603	389 324	372 934	352 238	
Oppklaringsprosent***	51 %	50 %	50 %	52 %	54 %	
Tillit til politiet (svært og ganske stor tillit)****		80 %		89 %	80 %	
Sivil rettspleie						
Gjeldsordning	5 111	4 998	4 743	4 402	4 388	
Forliksklage	115 007	107 206	105 638	111 199	93 872	
Fravikelse av fast eiendom (utkastelse)	10 958	9 916	9 720	9 636	9 530	
Hovedstevnevitne	67 451	67 180	71 179	72 568	70 708	
Utlegg	136 921	131 771	119 846	121 619	112 051	
Utlegg 7-2 f	105 280	124 875	156 511	180 604	223 184	
* Regnskapsførte driftsutgifter inkluderer belastningsfullmakter gitt av Politidirektoratet.						
** Dekningsgrad ved middels befolkningsvekst.						
*** Oppklaringsprosent, gjennomsnitt alle kriminalitetstyper. Ettersom forseelsene inngår i statistikkuttrekket etter implementering av ny straffelov, er oppklaringsprosenten for alle år omhandlet i rapporten høyere enn i de rapportene som har blitt presentert tidligere år. Desimaltall avrundet til nærmeste hele tall.						
**** For 2015-undersøkelsen ble både spørsmålsformuleringen og antall svaralternativer endret, noe som gjør at resultatene ikke er direkte sammenliknbare med tidligere år.						

3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

2015 har vært preget av et høyt aktivitetsnivå innenfor alle deler av politiets tjeneste-produksjon. Resultatmessig var 2015 et godt år – med god måloppnåelse innenfor de fleste målområder.

Mål 1. Straffesakskjeden

Straffesakskjeden strekker seg fra arbeidet med å forebygge lovbrudd, at lovbruddet blir begått, anmeldt, etterforsket, påtaleavgjort, behandlet i rettsapparatet og til fullbyrdelsen av reaksjon. Politiets hovedansvar i kjeden knytter seg til forebygging, etterforskning, påtaleavgjørelse og irettføring.

Totalt sett har antall anmeldelser blitt redusert de fem siste år, primært på grunn av nedgangen i vinningskriminaliteten. Samtidig som antall anmeldelser har gått ned har det vært en dreining av politiets ressurser mot saker som er mer krevende å etterforske og som krever mer ressurser per sak, som for eksempel vold i nære relasjoner og arbeidsmarkeds kriminalitet.

Politidirektoratet har i 2015 trappet opp innsatsen for å heve kvaliteten og effektiviteten i politiets etterforskning gjennom prosjektet *Etterforskningsløftet*. Etterforskningsløftet er en del av Nærpolitireformen og omfatter flere prosjekter og tiltak. En nasjonal handlingsplan for å løfte etterforskningsfeltet innenfor området ledelse og kompetanse har blitt utarbeidet i samarbeid med Riksadvokatembetet. Handlingsplanen ble ferdigstilt i desember 2015.

Mål 1.1 En mer effektiv straffesakskjede

En effektiv straffesakskjede med god kvalitet og fremdrift i alle ledd, er avgjørende for å redusere alvorlig kriminalitet. I 2015 ble det iverksatt flere aktiviteter for å styrke effektiviteten og kvaliteten i politiets oppgaveutførelse innenfor straffesakskjeden.

I 2015 har politiet videreført arbeidet med implementering av *Politiets etterretningsdoktrine*. Etterretningsdoktrinen representerer det overordnede rammeverket for hvordan politiet skal samle inn, analysere og vurdere informasjon, som grunnlag for beslutninger knyttet til de kriminalitetsutfordringer politiet står overfor og har ansvar for å håndtere. I andre halvår har Politidirektoratet holdt opplæring for ledergruppene i alle politidistrikt og særorgan om deres rolle i etterretningsprosessen.

Satsningen på arbeidsmetodikken *Politiarbeid på stedet* fortsatte i 2015. Prosjektet innebærer at flere av politiets gjøremål, deriblant etterforskning, skal iverksettes og fullføres på stedet av politipatruljen. På grunnlag av gode erfaringer fra pilotprosjektene, og vurderingene i en samfunnsøkonomisk analyse, har Politidirektoratet besluttet nasjonal innføring av arbeidsformen.³ Politiarbeid på stedet har i 2015 gjennomført piloter innen søk og føring i registre, avhør på stedet og sporsikring. Arbeidsmetodikken ventes å øke kvaliteten i arbeidet, øke rettsikkerheten, gi bedre publikumsservice, samt gi en reduksjon i saksbehandlingstiden og i restansebeholdningene. Disse effektene ventes imidlertid å komme gradvis i takt med at metodikken implementeres i distriktene.

---

³ Politidirektoratet (2015c).

Restansesituasjonen

Politiets straffesaksbehandling hadde en positiv utvikling i 2015. Det er betydelige forskjeller mellom politidistriktene med hensyn til restansesituasjon og innsats knyttet til nedbygging av restanseporteføljen. Politidirektoratet følger opp distrikter med uønsket utvikling, og fasiliterer erfaringslæring og deling av beste praksis. Økningen i antall politijurister og politistillinger ventes å gi en positiv effekt på restansesituasjonen fremover.

Antall ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 12 måneder skulle ikke overskride 7 000 i 2015. Resultatet for året ble 7 911, og kravet ble følgelig ikke nådd. Dette er likefullt en nedgang på 3 prosent sammenliknet med nivået i 2014.

Antall ikke påtaleavgjorte saker eldre enn tre måneder skulle ikke overskride 35 000 saker. Resultatet for året ble 37 415, og kravet ble følgelig ikke nådd. Det har likevel vært en positiv utvikling med en nedgang på 8,3 prosent sammenliknet med 2014 – det beste resultatet i den siste femårsperioden. Det er også positivt at det har vært en restansenedbygging til tross for innføringen av ny straffelov og regler om tilrettelagte avhør.

Målsettingen om reduksjon av påtaleavgjorte ikke rettskraftige saker ble ikke nådd i 2015. Resultatet for året var 88 583, som er en økning på 2 274 saker sammenliknet med 2014.

Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstid er en effektivitets- og kvalitetsindikator for straffesaksbehandlingen. Kravene om reduksjon i gjennomsnittlig saksbehandlingstid ble ikke nådd for alle straffebudene, se tabell 3.1. Overtredelse av de aktuelle straffebudene er ofte krevende å etterforske. Videre er omfanget av antall påtaleavgjorte saker relativt få for enkelte straffebud, og lang saksbehandlingstid på enkeltsaker kan derfor gi store utslag.⁴ Satsninger som *Etterforskningsløftet* og innføring av arbeidsmetodikken *Politiarbeid på stedet*, ventes å ha positive effekter på saksbehandlingstiden i årene fremover.

Tabell 3.1 Saksbehandlingstid fra anmeldelse til påtaleavgjørelse¹⁾. Gj.snitt antall dager

	2014	2015	Endring i dager fra 2014 til 2015
Voldtekt	168	171	+3
Vold i nære relasjoner	219	219	0
Seksuell omgang med barn	184	187	+3
Grovt underslag	169	287	+118
Grovt bedrageri	149	221	+72
Grov korrupsjon	349	557	+208
Særlig skjerpene regnskapsovertredelse	212	3	-209
Merverdiavgiftsbedrageri	344	269	-75
Bokføringsloven	275	266	-9

Kilde: Politidirektoratet

¹⁾Resultatkrav i straffesakskjeden jf. tildelingsbrev 2015.

⁴For eksempel er antall saker som omfatter særlig skjerpene regnskapsovertredelse redusert fra 6 oppklarte saker i 2014 til én i 2015, noe som forklarer den betydelige reduksjonen i saksbehandlingstiden.

Bekjempelse av kriminalitet rettet mot barn og andre særlig sårbare voksne er et av politiets viktigste områder. Politiet klarte ikke å innfri lovens tidsfrister for tilrettelagte avhør (tidligere dommeravhør). Det er differensierte frister på 1, 2 og 3 uker, ut fra sakens alvor og karakter. Tilrettelagt avhør skal tas senest innen 1 uke i de akutte sakene, og innen 2 uker i saker der vitnet er under 6 år, eller der vitnet er fornærmet i saken. Ved øvrige saker skal avhøret gjennomføres innen 3 uker.

Det er iverksatt flere tiltak for å redusere ventetiden de siste årene, og spesielt siden høsten 2014, men disse har ikke hatt tilstrekkelig effekt. Det ble gjennomført 4 894 avhør i 2015, en økning på 1 129 avhør sammenliknet med 2014, og nesten en dobling fra 2013. I november og desember 2015 ble 41 prosent av avhørene gjennomført innen frist, mens henholdsvis 82 og 84 prosent ble gjennomført innen 30 dager. Det har vært en positiv tendens i overholdelse av fristene for dommeravhør (nå tilrettelagte avhør) etter innføringen av ny straffelov 2. oktober. Andel avhør som er gjennomført innen frist økte med 7 prosentpoeng fra oktober til desember. Det ble i 2015 utarbeidet nye rapporteringsrutiner som videreføres i 2016, og Politidirektoratet følger området tett.

Oppsummering av måloppnåelse

Politiets straffesaksbehandling hadde en positiv utvikling på flere områder i 2015. Aktivitetene og tiltakene i tildelingsbrevet er gjennomført, og har bidratt til en generell styrking av flere områder. Likevel var det flere volum- og effektivitetskrav til straffesaksbehandlingen som ikke ble nådd. Det er ofte store forskjeller i måloppnåelsen distriktene imellom. Politiet vil fremover ha et kontinuerlig fokus på å samle og systematisere beste praksis for å sikre måloppnåelse. Videre ventes det at igangsatte prosjekter som *Etterforskningsløftet* og *Politiarbeid på stedet* vil gi kvalitets- og effektiviseringsgevinster for politiets straffesaksarbeid i årene fremover.

Mål 1.2 Styrke forebyggingen av kriminalitet

Årsaker til kriminalitet og utrygghet er kompliserte og sammensatte og må møtes gjennom samordnet innsats fra flere aktører. Politiet verken kan, eller har, kompetanse til å forebygge og bekjempe kriminaliteten alene, og i mange tilfeller vil andre aktører, for eksempel kommuner, ha bedre forutsetninger for å gjennomføre forebyggende tiltak. Samarbeid om de gode løsningene i kriminalitetsbekjempelsen er ressurskrevende. For å oppnå gode resultater er forpliktende samarbeid mellom statlige, kommunale og private aktører nødvendig. Politiets rolle som premissleverandør og rådgiver er viktig for å lykkes med helhetlig kriminalitetsforebygging.

Kriminalitetsforebygging i politidistriktene er ulikt organisert og har varierende kapasitet og kompetanse, men felles for alle er at forebygging av barne- og ungdomskriminalitet har en særlig høy prioritet. Det er gode rutiner for samhandling med det kommunale hjelpeapparatet når det gjelder å følge opp ungdommer under 18 år som har begått kriminalitet, eller er på vei inn i en kriminell løpebane. Politiet gjennomfører regelmessig bekymringsamtaler og utarbeider bekymringsmeldinger til barnevern og andre kommunale etater. Over tid har dette arbeidet gitt seg positive utslag i form av nedgang i anmeldt kriminalitet begått av barn og unge.

Også når det gjelder mer alvorlige former for kriminalitet, som radikaliserings og voldelig ekstremisme og trusler om alvorlige hendelser i skoler og utdanningsinstitusjoner, er det gjort en betydelig forebyggende innsats i 2015. Det er utarbeidet lokale handlingsplaner i

samarbeid mellom kommuner og lokalt politi over hele landet, og potensielt alvorlige hendelser har blitt avverget.

Bruk av nye strafferettslige reaksjoner

Det er pådømt 33 ungdomsstraffer og ilagt 251 ungdomsoppfølginger i henhold til tall fra Konfliktrådssekretariatet for 2015. De nye straffereaksjonene er tatt i bruk i samtlige politidistrikt. Det er foreløpig for liten erfaring for å kunne vurdere i hvilken grad reaksjonene bidrar til å styrke forebyggingen av kriminalitet. Fra og med 2016 vil det utarbeides en årlig analyse av situasjonen for unge som har gjennomført ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Analysen skal ha fokus på tilbakefall i gruppen.

Politiråd

Politiråd er et formalisert samarbeid mellom lokalt politi og kommunale myndigheter. Rådene skal være strategiske organ for det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet og skal bidra til utveksling av kunnskap og erfaring mellom politi og kommune. Politirådene skal støtte opp under målsettingen om et lokalt forankret politi. Nær samtlige kommuner inngår nå i politirådsamarbeid. En evaluering viser at politiråd bidrar til det overordnede målet om å styrke forebygging av kriminalitet gjennom bedre samordning og felles satsning på kriminalitetsforebyggende strategier.⁵ Høsten 2015 ba Politidirektoratet særskilt om at migrasjons-situasjonen ble satt på politirådenes agenda.

Ordningen med politiråd anses som implementert med den dekningsgraden det nå har. Erfaringene viser at politirådene har bidratt til en mer helhetlig tilnærming til kriminalitetsbekjempelsen og en større grad av involvering av lokale aktører. Politirådene synes å ha etablert god praksis for å innhente kunnskap og bruke ulike kilder for det lokale forebyggende arbeidet. Evalueringen av politirådene viser at politirådsdeltagerne opplever at samarbeidet bidrar til en mer samlet og kunnskapsrettet lokal forebyggende virksomhet. Evalueringen peker likevel på at det er potensiale for en bedre samordning av kunnskap, også om effekter av det forebyggende arbeidet.

Arbeidet med en veileder for politirådsamarbeid er i slutfasen. Veilederen er ment å bidra til økt anvendelse av kunnskap i det forebyggende arbeidet. Ved etablering av en fagportal for politiråd vil det også bli lagt opp til mer aktiv bruk av kunnskaps- og erfaringsdeling mellom politirådene.

Forebygging gjennom forvaltning

Forebygging gjennom forvaltning er en arbeidsmetodikk hvor politiet tar i bruk forvaltningshjemlene i forebyggende øyemed. Metodikken innebærer å fange opp meldinger fra etatens ansatte om personer hvor det er grunn til å tro at vedkommende ikke lenger fyller vilkårene for å inneha en tillatelse fra politiet. Dette inkluderer våpentillatelser, førerkort og kjøresedler, pass og rett til å drive vaktvirksomhet. Forebygging gjennom forvaltning handler om å utnytte det politiet vet for å forebygge kriminalitet, øke trafikksikkerheten og bedre samfunns-sikkerheten. Forebygging gjennom forvaltning har blitt en viktig del av politiets forebyggende arbeid. Flere distrikter har registrert en økning i antall beslaglagte våpen og inndratte våpenkort i 2015.

---

⁵ Se Rambøll (2014).

For informasjon om politiets arbeid med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme vises det til beskrivelse under mål 3.3.

Oppsummering av måloppnåelse

Politiet anvender aktivt etterretning, kriminalitetsstatistikk og innbyggerundersøkelser i sin kunnskapsbaserte tilnærming til det forebyggende arbeidet. Politiets kriminalitetsforebyggende arbeid skal være målrettet, kunnskapsbasert og systematisk, i nært samvirke med andre relevante aktører. Ovennevnte tiltak vurderes å understøtte dette. Resultatkravene i tildelingsbrevet vurderes å være oppnådd.

Mål 1.3 Redusere alvorlig kriminalitet

Grov profittmotivert kriminalitet

Grov profittmotivert kriminalitet omfatter blant annet grov narkotikakriminalitet, grove ran, menneskehandel, menneskesmugling og ulike former for økonomisk kriminalitet – herunder arbeidsmarkeds kriminalitet.⁶ Kriminaliteten preges i økende grad av stor mobilitet og fleksibilitet, økt internasjonalisering og større teknologiunderstøttelse. Dette stiller krav til etterretning og prioritering av politiets ressurser, så vel som et nært samarbeid mellom kontrolletatene, det private næringsliv og andre relevante aktører.

Innsats mot arbeidslivskriminalitet har vært et prioritert område i 2015 og det er et mål å utnytte ulike etaters virkemiddelapparat slik at de samlet kan gi best mulig effekt. Det er derfor etablert tre samlokaliserte enheter hvor Politiet, Skatteetaten og Arbeidstilsynet deltar. Etatene har utarbeidet en felles forpliktende handlingsplan for styrket innsats, og innsatsen videreføres i 2016. Adgangen til informasjonsdeling mellom ulike etater kan fremstå som utfordrende. ØKOKRIM har derfor ledet arbeidet med å utarbeide en veileder for informasjonsutveksling mellom politiet, kontrolletatene og private aktører. Veilederen vil være et effektivt hjelpemiddel for de ulike etatene. I forbindelse med arbeidet med veilederen ble det utarbeidet en rapport som fremmer forslag til lovendringer som kan bidra til økt informasjonsdeling mellom aktuelle etater.

Som en del av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet har Politidirektoratet og Skattedirektoratet utredet etableringen av et nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter for økonomisk kriminalitet. Det er besluttet at senteret skal etableres ved ØKOKRIM i løpet av 1. kvartal 2016.

Det er en målsetting å øke antall anmeldelser innenfor grov profittmotivert kriminalitet. Mørketallene antas å være store.⁷ I 2015 var det en økning på 75 prosent (68 saker) i antall anmeldelser for overtredelse av straffeloven § 162, tredje ledd om betydelig narkotikaforbrytelse. Økningen innebærer at ressurser omprioriteres i retning av å ramme miljøer med særlig stort skadepotensiale. For likningsloven § 12-2 om grovt skattesvik var økningen 100 prosent (13 saker).⁸ Blant de resterende lovbruddskategoriene har det vært en nedgang i antall anmeldelser, og kravet i tildelingsbrevet ble følgelig ikke nådd. Den største nedgangen er for

---

⁶ Se Kripos (2015).

⁷ For nærmere omtale, se ØKOKRIM (2015).

⁸ I beskrivelsen er de gamle straffebestemmelsene benyttet. Tallmaterialet inneholder imidlertid både anmeldelser etter ny og gammel straffelov.

menneskehandelsaker, med en reduksjon på 41 prosent (43 saker). I 2014 ble det anmeldt én menneskehandelsak med et betydelig antall fornærmede, og reduksjonen i antall anmeldelser i 2015 vurderes derfor ikke å være et resultat av redusert aktivitet. I 2015 ble det besluttet å øremerke midler for å etablere egne grupper som skal bekjempe alle former for menneskehandel i Oslo, Agder, Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag politidistrikter. Gruppene skal ha fokus både på etterretning, forebygging og etterforskning. Effekten av gruppene vil først komme i 2016. Flere av lovbruddskategorier har relativt få anmeldelser, hvor enkeltsaker kan gi store prosentvise utslag.

For å bekjempe grov profittmotivert kriminalitet er det viktig å følge pengesporet, både for bevissikring og for å sikre utbyttet, som kan ha en forebyggende effekt. Det ble totalt inndratt 277,7 mill. kroner i 2015. Dette er en økning fra 2014 på 82,5 mill. kroner, til tross for en nedgang på til sammen 718 krav. Resultatkravet i tildelingsbrevet er derfor nådd. Resultatet skyldes en stor økning i inndragningsbeløpet ved Oslo politidistrikt. Av det samlede inndragningsbeløpet står Oslo politidistrikt for om lag to tredeler. Det totale inndragningsbeløpet vil variere fra år til år på grunn av enkeltsaker.

IKT-kriminalitet

Kampen mot IKT-kriminalitet er blitt stadig viktigere i politiets arbeid for å redusere den alvorlige kriminaliteten. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Politidirektoratet ledet en bredt sammensatt gruppe som har utarbeidet en overordnet nasjonal strategi for å bekjempe og håndtere IKT-kriminalitet (Datakrimstrategien). I denne redegjøres det for strategier for deteksjon og analyse, kriminalisering, forebygging, avverging, straffeforfølgning og kompetanseheving.

Justis- og beredskapsdepartementet utga i juni 2015 en strategi for å bekjempe IKT-kriminalitet. Strategien tar utgangspunkt i flere av forslagene som fremkommer i Politidirektoratets Datakrimstrategi. Politidirektoratet har fått ansvar for å iverksette flere av tiltakene, blant annet utarbeiding av en felles årlig trusselvurdering for IKT-kriminalitet, og en forskningsstrategi for å forebygge og bekjempe IKT-kriminalitet. For å sikre tilstrekkelig kunnskap om kriminalitetsområdet har politiet valgt å finansiere tre professorater over en 10 års periode. To akademiske stillinger er pr. nå besatt, hvor en er tilknyttet Politihøgskolen og en er tilknyttet ØKOKRIM. En akademisk stilling tilknyttet Kripos må utlyses på nytt, og vil bli besatt i 2016. En effektiv og målrettet innsats mot IKT-kriminalitet krever et godt kunnskaps- og beslutningsgrunnlag. En rekke offentlige etater har et ansvar eller en rolle når det gjelder å møte utfordringene knyttet til IKT-kriminalitet. Justis- og beredskapsdepartementets strategi og tilhørende tiltak for å bekjempe IKT-kriminalitet skal adressere dette.

Kripos, ØKOKRIM og Oslo politidistrikt har bidratt til en søknad om forskningsmidler innenfor IKT-kriminalitet, og det er tildelt 24 mill. kroner i prosjektet *ARS Forensic*. Avtale om deltakelse i prosjektet er under utarbeidelse.

Alvorlig integritetskrenkende kriminalitet

Som alvorlige integritetskrenkelser regnes drap, grov vold, vold i nære relasjoner og seksualforbrytelser. Alvorlig integritetskrenkende kriminalitet er til stor belastning for ofre og pårørende, og skaper utrygghet i samfunnet.

Politiets innsats på området er fokusert mot ulike mål- og risikogrupper. Vold i nære relasjoner er ofte gjentakende. Identifisering av voldsutsatte er første skritt i prosessen for å

forebygge ny vold og å hjelpe den som er utsatt. Politiet har i 2015 trappet opp sin kunnskapsbaserte tilnærming for å bekjempe alvorlig integritetskrenkende kriminalitet. SARA:SV er et risikovurderingsvektøy for å forhindre fremtidig vold i nære relasjoner. Verktøyet vurderer risikonivået for fremtidig vold og hvor alvorlig volden kan bli, og er en videreutvikling av politiets arbeid med å forebygge vold i nære relasjoner. Det er et krav om at politiet skal øke bruken av SARA:SV i partnervoldssaker. Det har vært en positiv utvikling i de fleste politidistriktene med hensyn til implementering og bruk av SARA:SV i 2015. Alle politidistrikter har gjennomført opplæring, og samtlige distrikter har etablert SARA-koordinatorer. Erfaringene fra politidistriktene er positive, og enkelte melder om at iverksetting av SARA:SV har bidratt til at politiet har vært tettere på flere utsatte familier, med mulig forebyggende effekter.

Det har også blitt gjennomført kompetansehevende tiltak innenfor æresrelatert vold. Flere distrikter har gjennomført kompetansehevende tiltak og gjennomgått opplæring i, og tatt i bruk PATRIARK, som er et sjekklisterbasert hjelpemiddel ved vurdering av æresrelatert vold. Forebyggende tiltak rettes mot ulike målgrupper som menn, ungdom eller nyankomne i Norge.

For å avdekke og bekjempe mer av den reelle kriminaliteten er det en målsetting å øke antall anmeldelser for seksualforbrytelser og vold i nære relasjoner. Økt avdekking vil ha både individual- og allmenpreventive effekter. Høsten 2015 iverksatte politiet kampanjen "Hvor LITE skal du finne deg i?". Kampanjen fikk stor oppmerksomhet i ønskede målgrupper, deriblant ungdom. Ifølge Opinions undersøkelse mener 70 prosent at kampanjen viser politiet fra en ny side, og at den bidrar til å senke terskelen for å oppsøke politiet hvis man opplever vold i nære relasjoner.⁹

Det ble anmeldt 5 704 seksuallovbrudd i 2015, en økning på 19 prosent sammenliknet med 2014. Nærliggende årsaker til utviklingen er at seksuallovbruddene vies stor oppmerksomhet i media, og at politiet har blitt mer deltagende i tverretattlig samarbeid. Barnehusene bidrar til at relevante etater, for eksempel barneverntjenestene, er mer tilbøyelig til å melde seksuelle overgrep mot barn til politiet.¹⁰

Oppklaringsprosenten for kjønnslemlestelser og lovbrudd etter §§ 238, 231 og 233 har økt, mens oppklaringsprosenten for legemsbeskadigelse etter § 229 har hatt en nedgang. En hovedårsak til nedgangen er at antallet påtaleavgjorte saker er lavt, hvilket gjør at oppklaringsprosenten kan variere stort som følge av enkeltsaker.

Oppsummering av måloppnåelse

Grov profittmotivert kriminalitet og alvorlige integritetskrenkelser er til stor belastning for ofre og samfunn. Dette er derfor høyt prioriterte områder for politiet. Gjennom ovennevnte tiltak har politiet skjerpet innsatsen mot den alvorlige kriminaliteten. Ikke alle volum- og effektivitetskrav i tildelingsbrev ble nådd.

---

⁹ Se egen rapportering for handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017). Status for tiltakene desember 2015.

¹⁰ Politidirektoratet (2016a).

Mål 2. Asylkjeden

Avklart identitet gir positive gevinster i asylkjeden i form av mer effektiv og sikker saksbehandling, samt at det muliggjør flere returer av de som ikke får lovlig opphold. Rask avklaring av identitet og rask retur av asylsøkere er viktig for opprettholdelsen av asylsystemets troverdighet og bærekraft.

Mål 2.1 Raskere avklaring av identitet

Rask avklaring av riktig identitet er en viktig faktor i arbeidet med retur av personer uten lovlig opphold. Samtidig er ID-avklaring sentralt for politiets arbeid med å kontrollere at personer som oppholder seg i landet har tillatelse til å være her. Siden det ikke finnes en etablert nullpunktsmåling for hvor lang tid politiet bruker i arbeidet med å avklare identitet, er det vanskelig å vurdere i hvilken grad arbeidet gikk raskere i 2015. Det er rettet stor oppmerksomhet omkring ID-utfordringene både i fordeling av ressurser og oppfølging av måltall i kategorien Asyl i returarbeidet, blant annet for å sikre tilstrekkelig fokus på ID i registreringsfasen.

Det er stor variasjon på kompetansenivået til de som vurderer eller fastsetter ID, både i politiet og i utlendingsforvaltningen. En styrking av kompetansen i førstelinjen antas å bidra til raskere avklaring av identitet. Nasjonalt ID-senter har derfor gjennomført 51 ulike opplæringstiltak for førstelinjen i politiet, utenriktjenesten, Kystvakta og Vegvesenet i 2015. Nasjonalt ID-senter har også gjennomført åtte opplæringstiltak for Politihøgskolen i 2015.

I november 2015 ble Automated Biometric Identification System (ABIS) satt i drift. ABIS gir økt kvalitet og bedre ressursutnyttelse i arbeidet med avklaring av identitet, grensekontroll og utlendingskontroll på territoriet. I tilknytning til dette ble det også gitt et teknisk løft på politiets system for å oppta fingeravtrykk og foto (Biometra). Det er også gjort et betydelig teknisk grunnarbeid for å løfte politiets grensekontrollregister til en stabil og fleksibel løsning som skal sikre en funksjonalitet som gir rask og sikker tilgang på informasjon om identitet og oppholdsstatus både ved inn- og utreisekontroll og ved kontroll av utlendinger på territoriet.

I løpet av 2015 ankom det om lag 5 500 personer over Storskog grensestasjon. De fleste av disse hadde gyldige reisedokumenter/pass og visum til Russland. Disse dokumentene ble kontrollert både ved søknad om visum til Russland og ved innreise og utreise til/fra Russland.

Grupper som erfaringsmessig har hatt med seg en eller annen form for dokumenter i 2015, har opplyst å være syriske eller eritreiske borgere. Hva gjelder syriske dokumenter er det ikke noen tall på prosentvis ektehet. Notoriteten på dokumentene har imidlertid utviklet seg i negativ retning gjennom 2015.

Oppsummering av måloppnåelse

Det er ikke mulig å fastslå at målet om raskere avklaring av identitet er oppnådd, men politiet har iverksatt en rekke tiltak som vurderes å ha bidratt positivt til måloppnåelsen. Særlig forventes det at bruk av ny teknologi og økt kompetanse vil bidra til raskere ID-avklaring. Effektene av disse tiltakene ventes å inntreffe gradvis i takt med at de implementeres.

Mål 2.2 Raskere retur

En regulert innvandring forutsetter at så få som mulig oppholder seg ulovlig i landet. Politiet skal returnere flest mulig personer uten lovlig opphold så raskt som mulig, samtidig som politiet skal prioritere de riktige returene for å sikre effektiv ressursutnyttelse og måloppnåelse.

I 2015 ble det gitt bevilgninger til å dekke kravet om 7 800 tvangsreturer av personer uten lovlig opphold i Norge. Det faktiske resultatet ble 7 825 tvangsreturer, og kravet ble følgelig oppnådd. 5 122 tvangsreturer er i kategorien bort- og utviste. Dette er personer som erfaringsmessig har begått flere straffbare handlinger. Totalt er det uttransportert 2 570 straffedømte personer, disse inngår både i kategoriene Asyl, Dublin og Bort- og utviste.

De gode resultatene kommer som et resultat av en bevisst satsing på retur som et kriminalitetsforebyggende verktøy, og gjennom å øke kunnskapsnivået og bevisstheten rundt uttransportering av straffede personer.

Følgende utfordringer satte begrensninger for måloppnåelsen for raskere retur i 2015:

- Personer fra land med gode returforutsetninger forsvinner fra mottak i forkant av pågrepelse og uttransport.
- Mange personer med endelig avslag oppholder seg på ukjent adresse.
- Det store flertallet av personer med endelig avslag kommer fra land som er svært krevende å tvangsreturnere til.
- Et økende antall saker kan betegnes som krevende ID-saker.

Oppsummering av måloppnåelse

Kravet om 7 800 tvangsreturer i 2015 er innfridd. Forventningene om at politiet skal prioritere de riktige returene for å sikre best mulig effekt og samlet måloppnåelse er ivaretatt blant annet gjennom at en betydelig andel av de returene gjelder straffedømte personer. Forhold som omfatter personer som er dømt for grov kriminalitet og/eller stor gjentakelsesfare er vektlagt.

Mål 3. Samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet

Politiets samfunnsoppdrag er å forebygge og bekjempe kriminalitet og skape trygghet for befolkningen. Politiet har derfor en sentral rolle i å ivareta samfunnets sikkerhet.

Politiet har gjennom hele 2015 vært midlertidig bevæpnet, etter dette ble innført høsten 2014. På bakgrunn av trusselvurdering fra Felles kontraterrorsenter og Politiets sikkerhetstjeneste vurderte Politidirektoratet at midlertidig bevæpning var nødvendig for å sikre egenbeskyttelsen av politiets innsatspersonell og for å ivareta samfunnsvernet.

Politidirektoratet har anmodet om og fått samtykke av Justis- og beredskapsdepartementet for den midlertidige bevæpningen ved seks anledninger. Uniformert politi i innsatskategoriene IP1, 3 og 4, som har vakt- og beredskapstjeneste som sin hovedoppgave, har gjennom 2015 vært bevæpnet med pistol. I henhold til hittil mottatte innrapporteringer benyttet politiet i 2015 skytevåpen i til sammen 58 tilfeller. Det ble innrapportert 53 tilfeller av trusler om bruk, og 5 tilfeller av avfyrte skudd.¹¹

Politidirektoratet har søkt å tilpasse bevæpningens omfang og utstrekning vurdert opp mot fordeler og ulemper ved bevæpning. Utgangspunktet har vært å etablere nødvendig politiberedskap ved et høynet trusselnivå, samtidig som prinsippet om at norsk politi i normalsituasjonen skal være ubevæpnet ligger fast.

Mål 3.1 Redusere sårbarheten i samfunnet

Politiet har totalt fire delmål for sitt samfunnssikkerhetsarbeid. Det første delmålet er å redusere sårbarheten i samfunnet. Sentrale innsatsområder for dette arbeidet er å a) styrke politiets innsatsevne, b) styrke offentlig sikkerhet, og c) sikre at politiets samfunnsviktige funksjoner og tjenester opprettholdes, også under påkjenninger fra uønskede hendelser.

De tre øvrige delmålene for politiets samfunnssikkerhetsarbeid er å styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering, drive kunnskapsbasert forebygging og arbeide for bedre ledelse og styrket ledelseskultur. Aktiviteter knyttet til de sistnevnte tre delmålene bidrar også til å redusere sårbarheten i samfunnet.

Styrke politiets innsatsevne

Et av politiets viktigste bidrag til å redusere sårbarheten i samfunnet er å sikre at vi har et tilgjengelig og responderende politi som er i stand til å yte umiddelbar bistand til publikum i nødsituasjoner. Politiet skal ha tilstrekkelig innsatsevne til å berge liv, redusere skadeomfang og/eller raskt bidra til å oppklare alvorlig kriminalitet.

En viktig del av politiets innsatsevne, er evnen til å være på rett sted til rett tid. I 2015 ble det for første gang målt og stilt krav til responstid i politiet. Responstid er tiden det tar fra politiet mottar melding om en hendelse til første politienhet er på stedet. Ved å måle responstid får politiet et utgangspunkt som effekten av ulike tiltak kan evalueres opp mot, hvilket gjør det mulig å vurdere hvilke tiltak som faktisk bidrar til redusert responstid. Ved å stille krav til og offentliggjøre responstidsresultater bidrar man også til en forventningsavklaring med publikum og politiets samarbeidspartnere, for eksempel andre nødetater.

---

¹¹ Politidistriktene rapporterer i henhold til våpeninstruksen § 24 antall tilfeller av trusler om bruk av skytevåpen, samt bruk av skytevåpen herunder rettede skudd og varselskudd.

Kravene til responstid er stilt til oppdrag der liv er direkte truet, eller der det av andre årsaker er behov for umiddelbar innsats fra politiet. Det stilles strengere krav i tettere befolkede områder. Resultatene for 2015 i tabell 3.2 viser at politiet på landsbasis rykket ut raskere enn det kravene skulle tilsi.

Tabell 3.2 Nasjonale krav og resultater responstid 2015. Resultater i minutter

	20 000 innbyggere eller mer	2 000 – 19 999 innbyggere	Øvrige områder - under 2 000 innbyggere
Antall	6 556	2 073	3 483
Resultat median¹⁾	7	11	17
Krav median	10	15	22
Resultat 80 %	12	19	33
Krav 80 %	15	30	45

Kilde: Politidirektoratet

1) Median er midttallet som deler et utvalg i to deler, og foretrekkes fremfor gjennomsnitt når man ønsker å beskrive den sentrale tendensen i materialet og ikke vil gi ekstreme verdier stor vekt.

Kravene for 2015 ble satt med bakgrunn i målinger for 2014 som det var knyttet usikkerhet til, og det kan derfor ikke konkluderes med at den faktiske responstiden er redusert fra tidligere. Oppdragene som virkelig hastet utgjorde om lag 3 prosent av den totale oppdragsmengden, noe som tilsier at det relativt sjelden er behov for umiddelbar utrykning fra politiet. Kravene til responstid for 2016 vil bli justert slik at publikum og politiets samarbeidspartnere kan forvente en responstid på samme nivå som resultatene for 2015.

I tillegg til måling av responstid introduserte politiet i 2015 applikasjonen "Mitt oppdrag" for operative mannskaper. Formålet med applikasjonen er å gi rask og god oppdragsinformasjon til mannskaper for å bidra til rask og trygg utrykning.

I tillegg til å være på rett sted til rett tid, må politiet ha nødvendig kompetanse til å håndtere alvorlige hendelser. Innsatspersonell kategori 3 (IP3) inngår i politidistriktenes utrykningsenheter. Dette innsatspersonellet har særskilt tilleggskompetanse for blant annet å kunne håndtere skarpe oppdrag. Det er satt et nasjonalt mål om å ha 1 200 personer med IP3-godkjenning. Da målet ble satt i 2013 hadde politiet om lag 650 med IP3-kompetanse. Ved utgangen av 2015 var dette økt til 956. Økningen er i hovedsak et resultat av at politiet i perioden 2013-2016 har fått tilført ekstra midler til å avholde flere IP3-kurs. I forbindelse med ny politidistriktsstruktur er det et behov for en kartlegging av hvor mange med IP3-kompetanse det enkelte politidistrikt trenger for å ha en tilstrekkelig innsatsevne.

I 2014 besluttet regjeringen at det skulle gjennomføres en konseptvalgutredning (KVU) for å vurdere ulike alternativer for å øke politiets beredskap. KVUen skulle ta utgangspunkt i hvordan de nasjonale beredskapsressursene kan innrettes og plasseres med sikte på best mulig beredskap. KVUen ble ferdigstilt i mai 2015, og anbefalte at det bygges et nasjonalt beredskapssenter der Beredskapstroppen, Bombegruppen, Krise- og gisselforhandlertjenesten og Helikoptertjenesten er samlokalisert. Kvalitetssikring av konseptvalgutredningen er gjennomført, og et forprosjekt er besluttet igangsatt av regjeringen. Målet med etableringen av et nasjonalt beredskapssenter er å legge til rette for at politiets nasjonale beredskapsressurser skal ha bedre innsatsevne enn i dag gjennom redusert responstid og økt responskvalitet. Dette

skal gjøre politiet bedre i stand til å forebygge, avverge, håndtere og normalisere ekstraordinære hendelser og kriser, som igjen gir økt trygghet for befolkningen.

Politiets innsatsevne er avhengig av utstyr og materiell. Innen enkelte områder er de materielle ressursene modne for utskiftning. Politidistriktene har i varierende grad kunne avsette ressurser til nødvendig oppgradering, og det er variasjon mellom distriktene.

Styrke offentlig sikkerhet

Politiets arbeid med offentlig sikkerhet reduserer sårbarheten i samfunnet ved at det bidrar til sikkerhet for myndighetspersoner, viktige samfunnsfunksjoner og infrastruktur. Både Politidirektoratet og det enkelte politidistrikt bidrar i dette arbeidet, blant annet gjennom veiledning og anbefalinger overfor andre samfunnsaktører i spørsmål knyttet til risiko, sårbarhet og sikringstiltak. Politidistriktene har et tett samarbeid med kommuner, fylker, fylkesmannen, de øvrige nødetatene og andre, der de blant annet bidrar i utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser og annen relevant veiledning.

Sammen med Politiets sikkerhetstjeneste og Nasjonal sikkerhetsmyndighet har Politidirektoratet utarbeidet *Terrorsikringsveilederen*, som ble utgitt i 2015. Formålet med veilederen er å gi offentlige og private virksomheter et hjelpemiddel ved planlegging og iverksetting av sikringstiltak mot terrorhandlinger.

Sikre politiets funksjoner og tjenester

Ettersom politiet har en sentral rolle i å ivareta samfunnets sikkerhet, er det avgjørende at politiets viktigste funksjoner og tjenester opprettholdes, også under eventuelle påkjenninger fra uønskede hendelser. Arbeidet med å redusere sårbarheten i samfunnet innebærer derfor også å redusere sårbarheter i politiet. Dette krever en god forståelse av hva som må beskyttes for at politiets virksomhet skal kunne opprettholdes. Politidirektoratet startet i 2015 et arbeid for å tilrettelegge for politidistriktenes kartlegging av hva som må beskyttes særskilt for at politiberedskapen skal kunne opprettholdes, og dette arbeidet vil fortsette i 2016.

Politiet har identifisert såkalte skjermingsverdige objekter i egen virksomhet. Skjermingsverdige objekter er eiendom som må beskyttes av hensyn til rikets eller alliertes sikkerhet eller andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser. I 2015 fortsatte arbeidet med å sikre objektene i henhold til krav i sikkerhetsloven og objektsikkerhetsforskriften. Dette er svært ressurskrevende sikringstiltak som det tar tid å gjennomføre, og arbeidet vil fortsette i kommende år.

Trafikksikkerhet, båt- og redningstjeneste

Politiets overordnede mål med trafikksikkerhetsarbeidet er å redusere antall ulykker med drepte og hardt skadde. Trafikksikkerhetsinnsats og kriminalitetsbekjempelse på veg er derfor prioriterte oppgaver for politiet. I 2015 ble 123 mennesker drept i trafikken, noe som er det laveste antallet siden 1947 da antallet var 94. I perioden 2004-2014 ble antall personskadeulykker redusert med 38 prosent. I 2015 er blant annet om lag 1,5 mill. bilførere stanset i trafikkontroll, i tillegg ble 185 mill. kjøretøypasseringer kontrollert i ATK (automatisk trafikkontroll). Det ble til sammen beslaglagt om lag 15 000 førerkort, utstedt rundt 200 000 forenklede forelegg og skrevet ut om lag 20 000 trafikkgebyr som følge av alvorlige trafikkforseelser.

Politiets båtjeneste har i stor grad vært styrt av lokale prioriteringer i det enkelte politidistrikt. Politidirektoratet har i 2015 søkt å intensivere dette arbeidet, med oppmerksomhet på politiets samlede innsats innen forebygging, kontroll og beredskap.

Regjeringen vedtok ved kongelig resolusjon av 22. juni 2015 ny forskrift for organisering av redningstjenesten. Forskriften synliggjør politiets ansvar i redningstjenesten, og legger et godt grunnlag for politiets innsats i 2016.

Oppsummering av måloppnåelse

For å bidra til å redusere sårbarheten i samfunnet har politiet i 2015 blant annet arbeidet for å styrke offentlig sikkerhet, styrke politiets innsatsevne og sikre at politiets samfunnsviktige funksjoner og tjenester opprettholdes, også under eventuelle påkjenninger fra uønskede hendelser. Noen konkrete tiltak innen disse områdene har vært måling av politiets responstid, økning i antallet personell med IP3-kompetanse, videre arbeid med planlegging av et nasjonalt beredskapssenter og veiledning overfor andre samfunnsaktører i spørsmål knyttet til risiko, sårbarhet og sikringstiltak. Politiets trafikksikkerhetsinnsats og arbeidet innen sjø- og redningstjeneste er også en del av det sårbarhetsreduserende arbeidet som det har vært satset på i 2015.

Mål 3.2 Styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering

Ivaretagelse av samfunnets sikkerhet krever en koordinert innsats fra flere aktører. Et delmål i politiets samfunnssikkerhetsarbeid er derfor å styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering. En milepæl i dette arbeidet var åpningen av et landsdekkende Nødnett 1. desember 2015. Digitalt avlytningssikkert nødnett er nå innført i alle politidistrikt og særorgan, og benyttes som primært radiosamband i den daglige polititjenesten og ved større hendelser og kriser. Det er et viktig verktøy for effektiv og sikker kommunikasjon ved samhandling mellom nødetatene og andre innsatsaktører. Politidirektoratet deltar i arbeidet med å etablere en forvaltningsmodell for Nødnett internt i politiet og mot samarbeidsaktører.

Politidirektoratets situasjonssenter var i drift fra 4. januar 2016. Situasjonssenteret skal være et døgkontinuerlig kontaktpunkt for politidistrikt, særorgan og andre samvirkeaktører ved daglige spørsmål om beredskap eller ved håndtering av alvorlige hendelser eller kriser, og er et viktig tiltak for styrket samhandling. Politidirektoratets rolle i nasjonal kriseledelse og håndtering av hendelser er beskrevet i Meld. St. 13 (2015-2016) – *Politiets rolle i den nasjonale kriseledelsen*.

Oppdaterte beredskapsplaner er avgjørende for at politiet skal være i stand til å håndtere alvorlige hendelser og kriser, og for at politiet effektivt skal kunne samhandle med andre nødetater og beredskapsaktører. Politidirektoratet leder arbeidet med å revidere Politiets beredskapssystem (PBS) og arbeidet skal ferdigstilles i 2016. Bakgrunnen for revisjonsarbeidet er blant annet Nærpolitireformen, og behovet for å legge til rette for bedre og lettere tilgang til relevant styringsinformasjon for politiet i krise og beredskapsarbeid. Revisjonen gjennomføres i samarbeid med relevante samvirkeaktører.

Politidirektoratet, i samarbeid med Helsedirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), har utarbeidet en nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO). PLIVO beskriver hvordan nødetatene skal samarbeide, avklarer ledelse og etablerer et felles handlingsmønster. I 2015 har Politihøgskolen hatt i oppdrag å implementere prosedyren i politiet, og innen 1. juni 2016 skal prosedyren være implementert i de tre nødetatene.

Politidirektoratet har gjennom 2014 og 2015 samarbeidet med DSB, Forsvaret, Forsvarets forskningsinstitutt, Statens Strålevern, Helsedirektoratet og andre i arbeidet med å utvikle en nasjonal strategiplan for CBRNe-området. CBRNe står for farlige kjemiske stoffer (*Chemical*), biologiske agens (*Biological*), radioaktiv strålig (*Radiation*), kjernefysisk stråling (*Nuclear*) og eksplosiver (*explosives*). Avklaring av ansvar og roller i krisehåndtering har stått sentralt. Planen er ferdigstilt høsten 2015 og forventes implementert i 2016.

Politidirektoratet og politiet for øvrig deltar i øvelser sammen med de øvrige nødetatene, Forsvaret, sivilforsvaret, kommuner, fylker og andre relevante beredskapsaktører. Slike samøvelser er avgjørende for å styrke samhandling og avklare ansvarsforhold. I 2015 deltok Politidirektoratet blant annet i øvelse LIV, som er en nasjonal redningsøvelse, og øvelse Gemini, som er en årlig nasjonal fellesøvelse med Forsvaret.

Naturskapte hendelser som flom, ras og sterk vind har også preget 2015. Ole, Petra, Roar og Synne var ekstremvær som satte beredskapen på prøve. I forkant av og under uværet hadde Politidirektoratet tett kontakt med andre beredskapsaktører for å etablere en felles situasjonsforståelse og avklare behov for ressurser og annen støtte fra politiet. Ekstremvær utfordrer også politiet, som må sikre at egne funksjoner og tjenester opprettholdes.

Oppsummering av måloppnåelse

Effektiv samhandling mellom politiet og andre beredskapsaktører er avgjørende for å ivareta samfunnets sikkerhet. Styrking av samhandling i beredskap og krisehåndtering er en kontinuerlig prosess som det arbeides med både i direktoratet og i politiet for øvrig. I 2015 har arbeidet blant annet bestått av åpning av landsdekkende Nødnett, etablering av Politidirektoratets situasjonssenter, deltakelse i øvelser med andre beredskapsaktører, utarbeidelse av felles prosedyrer og oppdatering av planverk. Disse og andre tiltak gjør politiet i bedre stand til å samarbeide med de andre nødetatene og andre relevante samarbeidspartnere, både i forbindelse med beredskapsplanlegging og ved krisehåndtering.

Mål 3.3 Kunnskapsbasert forebygging

Politiets innsats for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme har blitt styrket på flere områder i 2015. Det er utarbeidet retningslinjer og arbeidsmetoder med tilhørende opplæringskurs. Samtlige politidistrikter hadde ved utgangen av 2015 en dedikert radikaliseringskontakt. Varslingsrutiner for hjemvendte fremmedkrigere fungerer etter retningslinjene i politidistriktene. Effekten av de gjennomførte tiltakene er enhetlig arbeidsmetodikk i alle politidistrikter, og økt kapasitet til forebygging gjennom dedikerte ressurser øremerket til oppgaven. Arbeidet har også bidratt til gode samarbeidsrutiner mellom politi og kommuner. Flere kommuner lager egne handlingsplaner mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i samarbeid med lokalt politi.

Oppsummering av måloppnåelse

Målsettingen om kunnskapsbasert forebygging krever at politiet arbeider systematisk og kunnskapsbasert, i nært samvirke med andre relevante aktører. Ovennevnte tiltak har styrket politiets innsats innenfor målområdet. Politiets kriminalitetsforebyggende arbeid omtales også under mål 1.2 – Styrke forebyggingen av kriminalitet.

Mål 3.4 Bedre ledelse og styrket ledelseskultur

Ledelse i politiet skal kjennetegnes ved at det både settes tydelig retning for utviklingen av etaten og på gode endringsprosesser.

Politiet har nedfelt felles lederkriterier i medarbeiderplattformen. Disse skal ligge til grunn for utøvelse av ledelse på alle nivåer i politiet. Det er identifisert behov for utvikling av ledelse fra nasjonal ledergruppe til førstelinjen i etaten. I perioden 2014-2015 ble det gjennomført et ledelsesutviklingsprogram i Politidirektoratet som første ledd i et flerårig arbeid med utvikling av ledelse. Programmet bygget på lederkriteriene i medarbeiderplattformen og var knyttet til ledernes arbeidspraksis med *medarbeiderskap, ledelse, styring og arbeidsprosesser* som overordnede tema. Utviklingsarbeidet videreføres i 2016. Politidirektoratet startet i 2015 planlegging av utvikling av den nasjonale ledergruppen, ledergruppeutvikling i de nye politidistriktene og program for utvikling av førstelinjeledere. Et mentoringprogram er også under planlegging.

Politidirektoratet arbeider kontinuerlig med styrking av medarbeiderskapet og faglig utvikling for den enkelte ansatte. I 2015 ble "Utvikling iPOD" lansert, som er en kursrekke innen ulike fagfelt. Kursrekken omfatter obligatoriske og frivillige kurs for alle ansatte i direktoratet, i tillegg til enkelte kurs utarbeidet spesifikt for ledere, HMS-ansvarlige, økonomirådgivere, prosjektledere mv.

Samarbeidet mellom Politidirektoratet og Politihøgskolen er forsterket siste året gjennom faste fagdialogmøter og felles deltagelse i prosjekter som *Utvikling av kompetansekrav til politimestere* og *Evaluering av lederutdanningene ved Politihøgskolen*. Samarbeidet vil bli videreutviklet i 2016 gjennom fagdialog og konkrete oppgaver. Utviklingsprogrammet for førstelinjeledere ble planlagt i 2015, og er et samarbeid mellom Politidirektoratet og Politihøgskolen. I tillegg har Politihøgskolen i 2015 gjennomført et stabs- og lederutviklingsprogram for politidistriktene. Programmet bidrar til kompetanseheving for politidistriktenes staber, og skal blant annet styrke distriktenes krisehåndteringsevne. I sum skal tiltakene bidra til å styrke ledelsen i politiet i alle ledd.

Oppsummering av måloppnåelse

Ovennevnte tiltak innebærer en styrket innsats og koordinert tilnærming til ledelsesutvikling i politiet. Tiltakene legger grunnlaget for at politiet skal være en attraktiv arbeidsplass som leverer gode resultater gjennom kontinuerlig arbeid med ledelse, styring, medarbeiderskap og utvikling av dyktige medarbeidere.

Mål 4. Andre prioriterte områder

Nærpolitireformen skal gjøre politiet bedre rustet til å gjennomføre sitt samfunnsoppdrag. Målet er å skape en handlekraftig organisasjon som skal bli bedre til å forebygge og bekjempe kriminalitet, sikre god beredskap og yte god publikumsservice.

Gjennomføringen av Nærpolitireformen vil strekke seg over flere år og bestå av flere delprosjekter. 2015 handlet først og fremst om planlegging og forberedelse til gjennomføring av reformen. Dette foregikk i hovedsak gjennom følgende prosjekter:

- Prosjekt Nye politidistrikter (PNP)
- Prosjekt Helhetlig styring og organisering av IKT
- Prosjekt Regnskap, EBA, anskaffelser og lønn
- Prosjekt Etterforskningsløftet: Ledelse og kompetanse
- Prosjekt Politiarbeid på stedet
- Lederutvikling og virksomhetsstyring

Prosjekt Nye Politidistrikter (PNP) skal sikre nødvendige forberedelser og tilpasninger i forbindelse med overgangen til ny politidistriktsstruktur. Dette inkluderer blant annet implementering av en enhetlig organisatorisk modell med nasjonale retningslinjer for utvalgte funksjoner, tilpasning av IKT-systemer og etablering av operasjonssentraler i alle nye distrikter. En hovedprioritet i 2015 har vært å sikre at overgangen til ny distriktsstruktur gjennomføres med lavest mulig operasjonell risiko, og med tydelige styringslinjer og klarhet i roller og ansvar.

Prosessen med å utnevne politimestre for de nye distriktene pågikk høsten 2015 og 10 nye politimestre ble utnevnt i statsråd i 27. november 2015. Politimesterne i Oslo og Troms fortsatte i sine stillinger. I samme periode pågikk prosessen med valg av hovedseter til de nye distriktene. Endelig hovedsetevalg ble besluttet 16. desember. I tillegg ble det utarbeidet forslag til en enhetlig organisatorisk modell for de nye distriktene. Modellen ble lagt frem for organisasjonene til forhandling høsten 2015.

Mål 4.1 Forbedret strategisk ledelse og styring

Reformperioden politiet er inne i stiller store krav til strategisk ledelse og styring. Gjennom 2015 ble det gjort flere grep for å styrke den strategiske og helhetlige styringen av utviklingsarbeidet i politiet, med hovedtyngde på økonomistyring og gevinstrealisering. Flere av politiets utviklingsprosjekter nærmer seg implementering, som innebærer at flere ansatte vil berøres av innførings- og endringsaktiviteter. Det er en målsetting å opprettholde stabil drift i politiets tjenesteproduksjonen samtidig som Nærpolitireformen gjennomføres.

Prosjektleveranser skaper ikke verdi i seg selv. Verdiene oppstår først når etaten tar i bruk leveransene til nye og bedre arbeidsformer. Arbeidet med å utvikle en gevinstrealiseringsmodell har derfor vært høyt prioritert i Politidirektoratet i 2015. Flere tiltak ble iverksatt som følge av modellen, deriblant innskjerpet krav til at investeringsbeslutninger fattes på bakgrunn av kost-nytte vurderinger. I 2015 ble det også arbeidet med å utvikle politiets virksomhetsstrategi og politiets digitaliseringsstrategi. Strategiene ferdigstilles i løpet av 2016.

I 2015 utarbeidet Politidirektoratet en veileder i styring for politi- og lensmannsetaten. Gjennom å definere og tydeliggjøre ansvar, myndighet og roller i direktorat og politidistrikt, skal veilederen bidra til en bedre, mer enhetlig og mer strategisk styring i etaten. Styringsveilederen vil gjennomgå revisjoner i takt med endringer som følger av reformarbeidet. Det

ble også avholdt kurs i virksomhetsstyring, analyse og evaluering for Politidirektoratet høsten 2015. Det arbeides videre med å styrke direktoratets faglige og strategiske styring i 2016.

Analyser og evalueringer som kunnskapsgrunnlag

Politidirektoratet har i 2015 økt innsatsen med å utarbeide analyser og evalueringer for å gi kunnskapsgrunnlag inn i ulike beslutningsprosesser. Dette er en oppfølging av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) sin evaluering av Politidirektoratet fra 2013, som pekte på at direktoratet kan forbedre sin rolle som faglig premissgiver. Det er gjennomført en rekke analyser og evalueringer i 2015.¹² *Politiets omverdensanalyse 2015* peker på fremtidige utfordringer for politiet. *Politiets ressursanalyse for 2014* vurderer politiets ressursbruk og resultater. Det er gjennomført samfunnsøkonomiske analyser av bilforvaltningen i politiet, organisering av tolkeforvaltningen i politiet, organisering av transport for varetektsinnsatte i politiet og politiarbeid på stedet. Av evalueringer er det blant annet blitt gjennomført evaluering av politiets arbeid med seksuelle overgrep og evaluering av Politidirektoratets handlingsplaner for bekjempelse av narkotika-, gjeng- og MC-kriminalitet.

Oppsummering av måloppnåelse

I 2015 er det gjort flere grep for å styrke den strategiske og helhetlige styringen av utviklingsarbeidet. Tiltakene skal sikre at politiets prosjektportefølje understøtter målsettingene i reformarbeidet. Analyser og evalueringer benyttes som kunnskaps- og beslutningsunderlag. Sammen med kompetansehevende tiltak innenfor virksomhetsstyringen, har etatens forutsetninger for bedre strategisk ledelse og styring blitt styrket i 2015. Det arbeides videre med å styrke politiets faglige og strategiske styring i 2016.

Mål 4.2 Implementering av ny organisasjonsstruktur

Effektiv og hensiktsmessig implementering av ny organisasjonsstruktur er et grunnleggende suksesskriterium i Nærpolitireformen. Prosjekt nye politidistrikter (PNP) har en koordinerende rolle ut mot politidistriktene i arbeidet med å implementere ny organisasjonsstruktur. Forberedelser til interim-løsninger for å ivareta ny distriktsstruktur fra 1. januar 2016 ble planlagt gjennom året og implementert i distriktene i november og desember 2015. Politidirektoratet har fulgt opp distriktene gjennom løpende distribusjon av arbeidspakker og ukentlige statusmøter. Det har videre blitt utarbeidet en sekvensiell utrullingsplan for nye operasjonssentraler med en utrullingstakt på to politidistrikter i kvartalet, med oppstart 4. kvartal 2016. Det er videre planlagt tilpasninger av IKT-systemer knyttet til operasjonssentralene. Tilpasningene vil skje i takt med utrulling. Felles fysiske samlinger for lokale prosjektledere har vært gjennomført annenhver måned gjennom året for å sikre nødvendig opplæring og koordinering.

Oppsummering av måloppnåelse

Fastsatte mål og resultatkrav vurderes å være oppnådd. Hovedseteprosessen ble gjennomført og nye hovedseter ble besluttet. Politidirektoratets forslag til organisasjonsstruktur for nivå 1 og 2 i politidistriktene ble lagt frem for partene, og sentrale forhandlinger pågikk høsten 2015 og har fortsatt i 2016. Forhandlingene omfattet stab/lederstøtte stab og funksjonelle driftsenheter.

---

¹² Politiets analyser og evalueringer blir lagt ut på https://www.politi.no/strategier_og_analyser/statistikker_og_analyser/

Ventede effekter av den nye organisasjonsstrukturen er mer enhetlig tjenesteproduksjon og styrkede forutsetninger for samarbeid mellom distrikter. Større enheter ventes å gi mer bedre fagmiljøer, og beredskapen ventes å styrkes gjennom større og mer virksomhetstilpassede operasjonssentraler.

Mål 4.3 Styrket teknologisk understøttelse av etatens oppgaveløsning

Samfunnet og politiets egne medarbeidere har forventninger til at politiet utnytter teknologiske muligheter for å løse sitt samfunnsoppdrag. Politiets IKT-løsninger skal være tilgjengelig 24/7/365 for å sikre politiets arbeid i et krise- og samfunnssikkerhetsperspektiv, i tillegg til at de må beskyttes på tilfredsstillende måte i henhold til lovverk og andre krav.

Digitalisering legger til rette for at politiet kan arbeide mer effektivt og frigjøre tid til prioriterte oppgaver slik at publikum får raskere og bedre polititjenester. Økt satsing på digitalisering og moderne teknologi er nødvendig for å forbedre politiets tjenester og arbeidsprosesser i tråd med Nærpolitireformen.

Digitalisering innebærer å bruke ny teknologi til å fornye, forenkle og forbedre politiets oppgaveløsning. Politidirektoratet har startet arbeidet med å utarbeide en digitaliseringsstrategi, som vil være en viktig delstrategi politiets samlede virksomhetsstrategi.

Digitalisering av politiets oppgaveløsning krever en omfattende modernisering av teknisk infrastruktur og IKT-tjenester. Moderniseringen omfatter også etablering av gradert nett for utveksling av gradert informasjon med politiets samarbeidspartnere. Det samlede investeringsbehovet, som også ivaretar sikkerhetsloven og forskriften for objektsikring, er betydelig og blir avgjørende for å sikre stabil drift og utvikling i årene som kommer.

Politidirektoratet har i 2015 videreført arbeidet med å gjennomføre nødvendige endringer i etatens IKT-organisasjon for å oppnå helhetlig styring og kontroll. Politiets IKT-tjenester (PIT) har i 2015 etablert en ny ledergruppe og en ny organisasjon. Det er også besluttet at lokalt IKT-personell i distriktene skal organiseres under PIT (inkludert sambandsavdelingen i Politiets fellestjenester (PFT)). Det teknologiske premissgiveransvaret for samband og telefoni er besluttet å flytte til IKT-avdelingen i Politidirektoratet. Politiets samlede IKT-organisasjon er med dette direkte underlagt IKT-direktøren i Politidirektoratet.

Det er i 2015 gjennomført endringer og forbedringer på en rekke IKT-løsninger. Den største var endringer som skulle til for å implementere ny straffelov i eksisterende IKT-løsninger. Dette ble levert i henhold til plan og med god kvalitet. Av øvrige viktige leveranser kan følgende nevnes (ikke uttømmende):

- "Terminert" *Merverdiprogrammet* og etablert en ny retning for digitaliseringen av politiet med lavere risiko
- Utarbeidet konseptutredning og plan for IKT-tilpasninger for ny distriktstruktur, samt forberedt PIT for gjennomføring
- Ny mobilitetsfunksjonalitet er rullet ut ("Mitt oppdrag", Agent 5.0, Worx Mail, Sharefile, routere i bil)
- Konsolidert 38 instanser av personalsystemet (SAP) til ett felles system for politiet
- Etablert IKT-støtte til mottakssenter i Råde og Øst-Finnmark
- Etablert samarbeid med Forsvaret for eiendom, bygg og anlegg (EBA)
- Etablert sentral avtale med Altinn

- Etablert en "Enterprise Agreement" med Microsoft for politiet og PST

Innenfor informasjonssikkerhet har politiet i 2015 utarbeidet en rapport om "Sikkerhets-tilstanden i norsk politi". Hensikten med denne rapporten har vært å kartlegge hvordan politiet arbeider med informasjonssikkerhet, hvordan Politidirektoratet skal styre politiets virksomheter innen dette området og hvordan disse skal kunne etterleve instruksjer og føringer som kommer fra Politidirektoratet.

I 2015 gjennomførte Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) et tilsyn hos Politidirektoratet, Politiets IKT-tjenester og Politiets fellestjenester med fokus på etterlevelse av sikkerhetsloven. Rapporten pekte på en del avvik som må lukkes. Politidirektoratet har opprettet en arbeidsgruppe som jobber for å lukke identifiserte avvik. Det er gjennom 2015 gjort et betydelig arbeid innen informasjonssikkerhetsområdet for å oppfylle lovkrav i Politiregisterloven, samt etablere instruksjer og retningslinjer for etaten.

Oppsummering av måloppnåelse

Målsettingen om økt teknologisk understøttelse av etatens oppgaveløsning er en kontinuerlig prosess og et langsiktig løp. Politiet har over mange år ikke hatt rom for å gjennomføre nødvendige investeringer og modernisering av egen teknologiplattform og IKT-løsninger. Noen tiltak er iverksatt, og det jobbes målrettet videre med å etablere nødvendige rammebetingelser. Resultatkravet i tildelingsbrevet for 2015 om reetablering av driftsavbrudd på kritiske IKT-tjenester, er etter dialog med departementet omformulert til å være at feilretting skal starte innen en time (responstid). Delmål knyttet til responstidskrav er i hovedsak oppnådd. Risiko- og sårbarhetsanalyser av IKT-infrastrukturen vurderer risiko til kritisk. Risikoreducerende tiltak er blant annet etableringen av et nytt datasenter, med planlagt driftsetting i 2. tertial 2016. For å kunne nå målet om økt teknologisk understøttelse av etatens oppgaveløsning kreves langsiktig politisk prioritering og reell satsing over flere år.

Mål 4.4 Forenklingsarbeid, modernisering og gjennomføringskraft

Sentralisering og standardisering av støttefunksjoner

Prosjektet *Politiet fellestjenester* har til formål å samle egnede interne administrasjons- og forvaltningsoppgaver som i dag løses i hvert politidistrikt og særorgan, under felles nasjonale løsninger. Utredningen av og anbefalingen for de tre delprosjektene EBA, Anskaffelser og Lønn og regnskap ble ferdigstilt i 2015, og det ble truffet beslutninger om å samle ansvaret for dette i regi av Politiets fellestjenester. Tiltaket ventes å gi både kostnads- og kvalitetsgevinster. Oppdragsbrev for å planlegge gjennomføringen er oversendt Politiets fellestjenester for hvert av de tre områdene. Gjennomføringsprosjektet skjer nå i regi av Politiets fellestjenester og går under betegnelsen *REAL-prosjektet*. Prosjektet har levert løsning for avtaleadministrasjon og deler av eiendomsforvaltning (i pilot). Prosjektet har også samlet og registrert alle leieavtaler i etaten. Dette gir oversikt over nøkkeldata og mulighet for helhetlig styring av avtaleporteføljen.

Effektivisering innenfor materiell og logistikkfunksjonen i Politiets fellestjenester har bidratt til besparelser på om lag 1 mill. kroner i 2015, i tillegg til at en vekst i salg av lagervarer på 9 prosent fra 2014 til 2015 er håndtert med samme ressurser som i 2014.

Delprosjekt kategori- og eierstyring av anskaffelser har levert sin anbefaling. Det samme har delprosjekt andre driftstjenester (tolketjenester).

Tidstyvarbeidet i 2015

Av tidstyvene som ble meldt inn våren 2015, har Politidirektoratet valgt å prioritere dem som gir leveranser til nærpolitireformarbeidet og/eller de som er tilknyttet prosjekter som allerede er i gang i etaten. Det forsvares med at etaten på nåværende tidspunkt ikke har kapasitet til å sette i gang nye prosjekter. Nedenfor listes opp tiltak som direktoratet vurderer kan bidra til å redusere tidstyver for brukere:

- Prosjektet *Politiarbeid på stedet* har vært testet ut i 4 politidistrikter i 2015. Erfaringene fra pilotdistriktene er gode. En samfunnsøkonomisk analyse viser at en nasjonal implementering kan gi en rekke gevinster for brukere i samfunnet og politiet selv.¹³ Det arbeides for en nasjonal implementering i 2016.
- *Tolketjenesten i politiet*. Det er utarbeidet en samfunnsøkonomisk analyse for organisering av tolketjenesten i politiet.¹⁴ Analysen viser at en sentralisering av tolketjenesten, med utstrakt bruk av fjerntolking, kan gi betydelige samfunnsøkonomiske gevinster, samtidig som kostnadsvirkningene er moderate, sammenliknet med dagens situasjon. Analysen skal lederbehandles i direktoratet i løpet av første halvår 2016. Det er ikke tatt stilling til om og eventuelt når tiltaket kan implementeres.
- *Tiltak innenfor sivil rettspleie*. Digitalisering av publikumstjenester. I dag skjer det mye manuelt arbeid med å registrere innkomne saker og sende manuell post mellom partene. Ved å digitalisere arbeidsprosessene vil saksbehandlingen gå raskere, og publikum får raskere respons. En analyse viser at tiltaket kan frigjøre 59 årsverk og gi 14 mill. kroner i årlige sparte portokostnader. Det er ikke tatt stilling til om og eventuelt når tiltaket kan implementeres.
- *Nettbaserte løsninger for våpentillatelser*. Politidirektoratet arbeider for tiden med en digitaliseringsstrategi der nettbasert løsning for våpentillatelser for publikum er et av flere mulige tiltak. Det er ikke tatt stilling til om og eventuelt når tiltaket kan implementeres.
- *Åpne data*. Politidirektoratet arbeider for å gjøre en del av politiets data tilgjengelig på elektronisk format på politiets nettsider. Tiltaket vil gjøre det enklere for brukere i samfunnet å gjenbruke politiets data. Implementeringsdato er ikke fastlagt ennå.

Disse tiltakene kan gi en rekke gevinster for publikum og politiet selv, men utfordringen er at etaten har en stor portefølje av kritiske og nødvendige investeringer, og at ikke alle tiltak når opp i prioriteringene i utviklingsporteføljen.

Oppsummering av måloppnåelse

Effektiviseringstiltak som tilsvarer budsjettforutsetninger med redusert budsjett på 122 mill. kroner ble innarbeidet og fordelt på distrikter og særorgan gjennom disponeringsskrivet for 2015. Kravet i tildelingsbrevet er derfor nådd. Politiet gjennomfører kontinuerlig effektiviseringstiltak i hele sin virksomhet. Flere av kostnads- og effektiviseringsgevinstene fra politiets prosjekter vil realiseres gradvis i årene fremover.

---

¹³ Politidirektoratet (2015c).

¹⁴ Politidirektoratet (2015b).

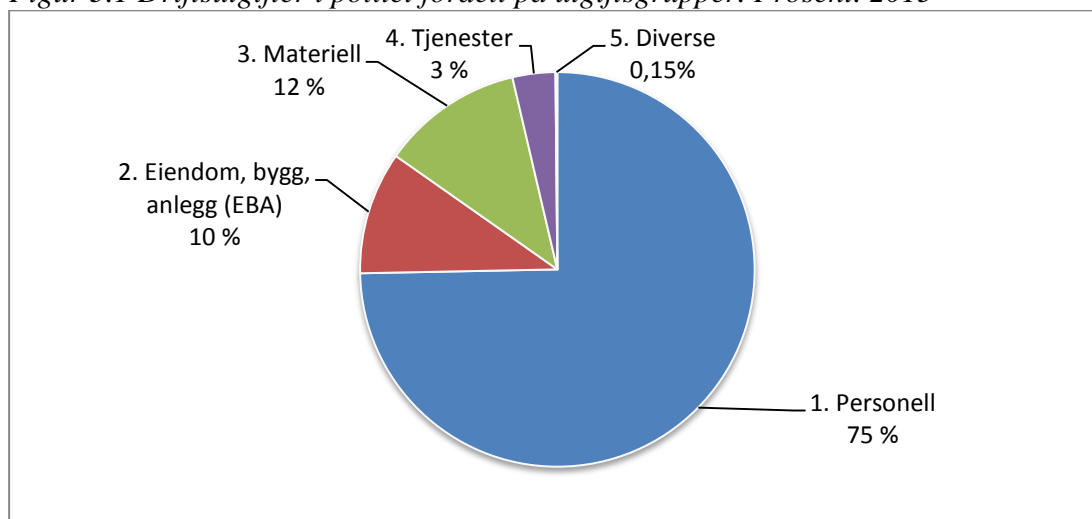
Ressursbruk

I dette delkapitlet gjennomgås noen hovedtrekk for ressursbruken i politiet. Utviklingen i driftsutgiftene blir nærmere diskutert i *Politiets ressursanalyse 2015*.¹⁵

Driftsutgifter

I 2015 var de totale nominelle regnskapsførte utgiftene i politi- og lensmannsetaten 14,5 mrd. kroner, når det korrigeres for internhandel i etaten. Driftsutgiftene var på 14,1 mrd. kroner. Den klart største utgiftsposten for politiet er til personell, se figur 3.1. Om lag 75 prosent er knyttet til dette. Utgiftene til eiendom, bygg og anlegg står for om lag 10 prosent av utgiftene. Materiell står for om lag 12 prosent av driftsutgiftene. Den største utgiftsposten innenfor materiell er innkjøp av og driftsutgifter til biler. Det ble i 2015 kjøpt utrykningskjøretøy for rundt 160 mill. kroner, på linje med innkjøp i 2014. Bilparken i politiet er gjennomgående gammel. Flere politidistrikter varslet i styringsdialogen at investeringene i biler ble lavere enn planlagt som følge av stramme budsjetter.

Figur 3.1 Driftsutgifter i politiet fordelt på utgiftsgrupper. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Politidistriktenes kortsiktige handlingsrom

Utgifter til lønn, inklusiv arbeidsgiveravgift, og husleie utgjør en stor andel av driftsutgiftene i politidistriktene. Utgifter til stillinger og lokalleie er bundne utgifter på kort sikt. I gjennomsnitt brukte politidistriktene i underkant av 87 prosent av driftsutgiftene til disse to utgiftsgruppene i 2015. Det er til dels betydelige forskjeller i størrelsen på politidistriktenes handlingsrom. Andelen driftsutgifter som går til lønn og husleie varierer mellom 79-90 prosent.¹⁶ Det er også en rekke andre utgifter som kan oppfattes som relativt bundne for politidistriktene. Det gjelder for eksempel lege- og tolketjenester. Det er således svært begrenset rom for investeringer, som for eksempel bilinvesteringer, i politidistriktene.

¹⁵ Planlegges publisert våren 2016.

¹⁶ Se *Politiets ressursanalyse 2014* for nærmere omtale av etatens ressursbruk.

4. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

4.1 Overordnet omtale

Mål- og resultatstyring er det grunnleggende styringsprinsippet i politiet i henhold til kravene i økonomireglementet. Mål, krav og føringer formidles til politidistrikter og særorgan gjennom plan- og rammeskriv og disponeringsskriv. Resultater rapporteres og følges opp i styringsdialogen og gjennom Politiets styringsverktøy (PSV), per tertial og ved årsrapportering. Fastsetting av mål gjennomgås i drøftingsmøtene med Politidirektoratet. Risikovurderinger med tiltak for de ulike mål registreres i PSV og rapporteres. Måloppnåelse vurderes hvert tertial. Politidirektoratet gjennomfører internt egne risikovurderinger med utgangspunkt i krav fra tildelingsbrevet. Risikovurderingene og oppfølgingen av disse drøftes og håndteres hvert tertial.

4.2 Risikostyring og internkontroll

I henhold til økonomireglementet skal internkontrollen være en integrert del av plan-, gjennomførings-, oppfølgings- og rapporteringsprosessene i en virksomhet. Internkontrollen skal være dokumenterbar og gi rimelig sikkerhet for måloppnåelse innen følgende områder:

- Målrettet og effektiv drift (driftsrelaterte målsettinger)
- Pålitelig rapportering (rapporteringsrelaterte målsettinger)
- Overholdelse av lover og regler (etterlevelselsesrelaterte målsettinger)

Politidirektøren har, etter Hovedinstruksen for Politidirektoratet, ansvar for at styringssystemet er hensiktsmessig, tilstrekkelig og virker effektivt slik at politiet skal nå sine mål. For å sikre overholdelse av kravene i økonomireglementet har Politidirektoratet utdypet og konkretisert kravene til underliggende enheter gjennom instruksverk, styringshåndbøker og rundskriv.

Forutsetninger for et velfungerende styrings- og kontrollmiljø er klare roller, fullmakter, kompetansekrav og styrende dokumenter. Internkontroll foregår på ulike nivåer i politiet. Roller og ansvar knyttet til internkontroll omtales ofte som førstelinje-, andrelinje- og tredjelinjeforsvar. Førstelinjen utgjør den daglige styring og kontroll. Andrelinjen omfatter ulike funksjoner som legger til rette for, bistår og følger opp gjennomføringen i førstelinjen. Tyngden av andrelinjekontrollen foregår i regi av Politidirektoratet gjennom direktoratets fag-, risiko- og kvalitetsstyring og internkontrollansvar. Tredjelinjekontrollen er uavhengig av linjen. I politiet er det Politidirektoratets tilsynsenhet som har utført den tredje kontrollen. I 2015 utførte tilsynsenheten 29 tilsyn fordelt på arrest (7), våpenforvaltning (7), barnehus (9) og pass (6). I 2015 ble det besluttet å styrke tredjelinjeforsvaret ved å opprette en internrevisjonsfunksjon.

4.3 Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i politiet

I 2015 har det pågått betydelige endringsprosesser i etaten. Endringene vil få virkninger i 2016 og senere år for underliggende enheter og for mange ansatte. Endringsprosesser kan skape usikkerhet for enkelte medarbeidere og øke risikoen for sykefravær og turnover. Frafall av nøkkelkompetanse kan på kort sikt representere en sårbarhet for etaten gjennom omstillingsperioden. Det er høy ledelsesforankring omkring endringsprosessene, med oppmerksomhet rettet mot godt forberedte personalløp og dialog med de ansattes

organisasjoner. Risikoreduserende tiltak i reformperioden er tilstedeværelsen av et godt styringssystem, som gjør internkontrollen mindre personavhengig og dermed mindre sårbar for utskifting av nøkkelpersonell.

Flere tiltak relatert til politiets styrings- og kontrollmiljø ble iverksatt i 2015. En veileder i styring for politi- og lensmannsetaten ble utarbeidet og lansert. Veilederen tydeliggjør roller, myndighet og ansvar i virksomhetsstyringsprosessene i direktoratet og i ytre etat. Det ble videre utformet funksjonsbeskrivelser, planverk og arbeidspakker for innføring av nye politidistrikter og operasjonssentraler.

En etatspolicy for klassifisering og verdivurdering av informasjon ble publisert og distribuert i 2015. Policyen skal sikre at personsensitiv og virksomhetskritisk informasjon i politiet klassifiseres og verdivurderes på en enhetlig måte og med tilstrekkelig kvalitet.

En stor del av aktivitetene i Politidirektoratet er planlegging, styring og gjennomføring av prosjekter. Politiets prosjektmodell følger anerkjent prosjektmetodikk for å sikre god eierstyring, rolleforståelse og enhetlige beslutningsprosesser.

4.4 Revisjonsmerknader

Dette delkapitlet tar for seg saker i Dokument 1, årets revisjoner og direktoratets oppfølging av tidligere merknader som ikke er utkvittert. I Dokument 1 (2015-2016) hadde Riksrevisjonen én merknad. Det fremgår av dokumentet at revisjonen viste svakheter i prosessen med å utstede biometriske pass. Det gjaldt:

- Mangler ved informasjonssikkerhet i passproduksjonen
- Det er ikke etablert systematisk internkontroll
- Identitetskontrollen er ikke ivaretatt i tilstrekkelig grad
- Manglende sporbarhet i gjennomførte kontroller i passutstedelsen
- Mangelfull og varierende opplæring ved passkontorene

For å adressere mangler ved informasjonssikkerheten i passproduksjonen ble det gjennomført to regionvise opplæringssamlinger som også omfattet opplæring i identitetskontroll og regelverk. Ytterligere to samlinger gjennomføres i januar og februar 2016.

2. juli 2015 ble oppdatert instruks og mal for lokal rutine for Passregisteret sendt til politidistriktene. Instruksen skal styrke internkontrollen i distriktene. Et nytt saksbehandlingssystem vil fra høsten 2017 sikre bedre sporbarhet i alle ledd av saksbehandlingen. Saksbehandlingssystemet vil bidra til å adressere svakheter i kulepunkt 1, 2 og 3 ovenfor.

I 2015 har det pågått to forvaltningsrevisjoner, én for arbeidsmiljøkriminalitet, og én for bruk av konsulenttjenester. Det ble også gjennomført en revisjon innen objektsikring. Hovedrapportene vil komme i 2016.

Politidirektoratet rapporterer tertialvis til Justis- og beredskapsdepartementet på ikke-utkvitterte, tidligere års merknader fra Riksrevisjonen. Dette gjelder blant annet informasjonssikkerhet, IKT-forvaltning, vakselskaper, avstemming av gebyrinntekter, nødnett og anskaffelser. Når det gjelder gebyrinntekter er funksjonaliteten i Gat-våpen forbedret fra 2016. Det er utviklet en ny samlerapport i Norvis/DUF som letter avstemmingsarbeidet i dette systemet. Svakheter i selve passsystemet vil først bli utbedret når ny passweb innføres, etter planen i 2017. Det er utarbeidet egen oversikt over når avvikene forutsettes lukket, som sendes departementet tertialvis.

4.5 Bemannings- og kapasitetssituasjonen i politiet

For å sikre tilstrekkelig fremtidig bemanning av polititjenestemenn/kvinner er opptaket av studenter til Politihøgskolen økt. Med et opptak på 720 studenter ved Politihøgskolen forventes det at etaten får tilført 677 kvalifiserte polititjenestemenn/kvinner hvert år. Erfaringsmessig er det et frafall på 5-6 prosent – iberegnet studenter som faller fra under studietiden, studenter som ikke består eksamen og uteksaminerte som aldri tiltrer en stilling i etaten.

Antall årsverk økte med 644 i etaten fra utgangen av 2014 til 2015. Ved utgangen av desember var det 15 561 årsverk i etaten fordelt på 9 247 årsverk polititjenestemenn/kvinner, 819 årsverk jurister og 5 495 sivile. Politibemanningen gikk ned i 1. tertial, men har som ventet økt i 2. og 3. tertial i tråd med bevilgningen av midler til nye stillinger fra og med 1. juli 2015. Det har også vært en relativ stor økning for gruppen jurister i 2015. Økning er størst for gruppen politifullmektig, politiadvokat og politiadvokat 2, og har sammenheng med økt bevilgning til 50 nye stillinger i 2015.

Bemanningsøkningen blant sivile stillinger er i stor grad innenfor administrasjon, på utlendingsfeltet, samt spesialletterforskere og internasjonale rådgivere mm.

Tabell 4.1. Årsverk totalt for etaten fordelt på de ulike stillingsgruppene, eks. PST.¹⁾ Per 31. desember

År	Politiutdannet personell	Jurister	Sivile stillinger	Sum
2011	7 922	686	4 899	13 507
2012	8 151	720	5 037	13 908
2013	8 449	727	5 147	14 323
2014	8 879	769	5 369	15 017
2015	9 247	819	5 495	15 561

Kilde: Politidirektoratet

¹⁾ I tabellen er 0290 politiinspektører uten påtalemyndighet kategorisert som politi eller sivil. Antall årsverk som mottar lønn, unntatt ansatte i fødselspermisjon. Ikke timelønnede og ansatte på pensjonistvilkår. Ikke innleide eksterne.

Dekningsgrad

For å møte samfunns- og kriminalitetsutviklingen frem mot 2020, er det satt et mål om 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere. Dekningsgraden – målt ved antall politiansatte per 1 000 innbygger – var per 30. september 2015 1,76 for politidistrikt og særorgan.¹⁷ Dekningsgraden inklusive politiårsverk ved PST (sentrale enhet) var 1,81, det vil si en økning på 0,04 fra 31. desember 2014. Dekningsgraden (inklusive PST) per 31. desember 2015 anslås til 1,83.

Fremskrivninger viser at ved middelsbefolkningsvekst og en netto tilgang av politiutdannet personell som beregnet, vil dekningsgraden (inklusive PST) bli 2,0 i 2019. Ved høy befolkningsvekst vil dekningsgraden bli 2,0 i 2020. For å nå målet om en dekningsgrad på 2,0 per 1 000 innbyggere må opptak av 720 studenter ved Politihøgskolen videreføres til 2016, eventuelt også 2017 ved høy befolkningsvekst.

¹⁷ Siste beregning av dekningsgrad er per 30.09.2015 da SSB ikke offentliggjør innbyggertall pr. 31. desember før ca. 15. februar påfølgende år.

4.6 Likestilling

Politidirektoratet har innført en felles medarbeiderplattform som gjelder for alle ansatte i politiet. Denne danner et grunnlag for arbeidet med å utvikle god ledelse og et godt medarbeiderskap i etaten. Arbeidet med å styrke likestilling og hindre diskriminering skal inngå som et naturlig og viktig element i dette arbeidet.

Tidligere har Politihøgskolen gjennomført et grundig forbedringsarbeid av sine opptaksprosesser for å sikre mer profesjonell rekruttering av studenter. Politidirektoratet har fulgt opp dette arbeidet ved å velge likestilt rekruttering i politiet som et satsningsområde i 2015-2016.

Prosjektet *Likestilt rekruttering* gjennomføres i samarbeid med de tillitsvalgte, og arbeidet skjer i et statlig mangfoldsnettverk som består av 8 direktorater og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Høsten 2015 arrangerte nettverket en workshop med tema *jobbanalyse og utlysningstekst*. Målgruppen for workshopen var ledere, HR-funksjonen og tillitsvalgte. Nettverket planlegger også å gjennomføre en workshop for samme målgruppe i 2016 med tema *seleksjon og jobbintervju*. I tillegg er et kartleggingsprosjekt under planlegging.

Ved studentopptaket i 2015/2016 oppnådde Politihøgskolen en kvinneandel på 44 prosent, hvilket innebærer at målet om 40 prosent kvinner ble nådd for dette kullet. Kvinneandelen ved opptak til Politihøgskolen svinger noe over tid, men har i flere år ligget opp under 40 prosent.

Totalt i etaten utgjør kvinner 44 prosent av de ansatte. Antall kvinner i politistillinger økte fra 28 prosent i 2014 til 29 prosent i 2015. Kvinneandelen i juriststillinger (54 prosent) og i administrative stillinger (66 prosent) anses som tilfredsstillende.

Den største utfordringen innen kjønnslikestilling er å øke andelen kvinner i lederstillinger, spesielt i politistillinger, men også i juriststillingene. Politiet har en målsetting om 20 prosent kvinnelige ledere i politistillinger, 25 prosent i juriststillinger og 50 prosent i administrative stillinger. Det er også en målsetting at 40 prosent av nyansatte i lederstillinger i etaten skal være kvinner. Resultatet i 2015 var 16 prosent kvinnelige ledere med personalansvar i politistillinger, 36 prosent i juriststillinger og 58 prosent i administrative stillinger. Det er fremdeles lav andel kvinner i politistillingene. Dette kan forklares med at det over tid har blitt utdannet færre kvinner enn menn ved Politihøgskolen. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet som Politihøgskolen gjør for å rekruttere flere kvinner. Blant nyansatte i lederstillinger var 29 prosent kvinner, hvilket vil si at målsettingen om 40 prosent ikke ble nådd.

Forskning viser at mentoring er et tiltak som gir positiv effekt på likestilling. Flere politidistrikter gjennomfører slike mentoringprosjekter, og tilbakemeldingene er gode. Politidirektoratet vil bruke de gode, lokale erfaringene til å utvikle et mentoringprogram for etaten. Ansvarliggjøring av ledere er et annet tiltak som gir positiv effekt. Politidirektoratet har flere ledelsesutviklingsprogrammer under planlegging, og leders ansvar i arbeidet med å styrke likestilling og hindre diskriminering vil inngå i disse.

Det er flere kvinner enn menn som jobber deltid i politiet. I 2015 jobbet 3 prosent av ansatte i deltidsstillinger. Muligheten til å jobbe deltid har vært sett på som et gode ut fra et likestillings- og livsfaseperspektiv. Siden andelen ansatte i deltidsstillinger er lavt, var ikke dette et fokusområde innen likestillingsarbeidet i politiet i 2015.

Fra og med opptaket i 2015 har Politihøgskolen innført en ny metode for å kartlegge antall studenter med etnisk minoritetsbakgrunn som tas opp. Metoden har gått fra å være ikke-anonym til anonym. Med bakgrunn i dette finnes det ikke sammenliknbare tall fra tidligere år. Den totale andelen studenter med minoritetsbakgrunn ved Politihøgskolen var 12 prosent i 2015 (51 personer). I dette tallet inngår personer med innvandrerbakgrunn, samer og nasjonale minoriteter.

4.7 HMS-arbeidet i politiet

Politidirektoratet har det overordnede ansvaret for at etatens HMS-funksjon fremstår som tydelig og tilgjengelig. HMS-håndboken for politi- og lensmannsetaten ble revidert i 2015, og supplert med nye maler og retningslinjer. HMS-håndboken er et verktøy for god HMS-ledelse, og skal bidra til økt bevissthet hos ledere og medarbeidere for betydningen av et systematisk og forebyggende HMS-arbeid i eksisterende styringssystemer.

HMS-funksjonen skal støtte linjen ved utførelsen av alt HMS-arbeid. Politidirektoratet har ansvar for å utvikle, vedlikeholde og forbedre etatens styringssystemer og dokumentasjon innen det systematiske HMS-arbeidet. Direktoratet bidrar også med HMS-faglige råd, HMS-opplæring og -veiledning. Politidirektoratet ledet i 2015 en bredt sammensatt arbeidsgruppe som har utredet innholdet i etatens HMS-funksjon. Sluttrapporten er behandlet og godkjent i Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU).

Politidirektoratets seksjon for HMS er sekretariat for HAMU i politiet. I 2015 har HAMU gjennomført fire ordinære møter ved henholdsvis Vestoppland politidistrikt, Hordaland politidistrikt, Midtre Hålogaland politidistrikt og Politidirektoratet. Alle politidistrikt og særorgan har etablert en kollegastøtteordning (KSO). KSO er et tilbud om støtte og hjelp til alle ansatte og ansattes nærmeste familie når de er eller har vært utsatt for særlig belastende hendelser eller situasjoner. I 2015 har Politidirektoratet gjennomført ett grunnkurs (40 timer) for nyvalgte kollegastøttere. Videre er det gjennomført to påbyggingskurs (30 timer). I alt har nær 80 personer fått opplæring.

Varslingsaker

Retningslinjene for varsling har som formål å oppfylle arbeidsmiljølovens krav om å tilrettelegge for gode og hensiktsmessige rutiner for varsling om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen (AML § 3-6). Fra 1. januar 2015 ble det etablert en felles (elektronisk) varslingskanal for alle virksomheter i Justis- og beredskapssektoren. Varslingsordningen er ment å være en sikkerhetsventil og et supplement til intern varsling. I 2015 har Politidirektoratet behandlet 14 varslingsaker innmeldt fra enkeltpersoner i politidistrikt og særorgan. Flere av sakene har vært arbeidskrevende og flere av direktoratets seksjoner har blitt involvert. Politidirektoratet har opprettet en intern arbeidsgruppe som skal se på mulige forbedringer, herunder hva som kan læres av hendelsene og hvordan forebygge kritikkverdige forhold. Sluttrapport skal foreligge våren 2016.

Rapportering av uønskede hendelser og personskadetail

For 2015 er det rapportert om 450 personskader. Dette er en reduksjon på 61 personskader sammenliknet med 2014 hvor det ble registrert 511 personskader. Oslo politidistrikt er i en særstilling med 102 personskader. Østfinnmark politidistrikt har unngått personskader i 2015. Skadefrekvensen per 1 000 årsverk for 2015 var 28,9. Dette er 5 poeng lavere sammenliknet med 2014 (34). Gjennomsnittlig skadefrekvens for perioden 2010 - 2015 var 32,7.

Politiet har unngått dødsulykker blant egne medarbeidere i tjeneste i 2015. Det har vært en økning av anmeldte forhold av vold mot polititjenestemenn og trusler mot offentlig ansatt. Tilbakemeldingene fra politidistrikt og særorgan viser at HMS-avvik og uønskede hendelser blir behandlet i de lokale arbeidsmiljøutvalgene, og nødvendige HMS-tiltak iverksettes for å forebygge og redusere årsaker. Personskadene blir fulgt opp i forhold til NAV og Statens pensjonskasse (SPK), og ansatte opplever å bli ivaretatt på en god måte. Dette viser at ledere tar personalansvaret på alvor.

4.8 Inkluderende arbeidsliv

Politidistriktene har utarbeidet lokale IA-handlingsplaner, og samarbeider med NAV om å rekruttere personer som står utenfor arbeidslivet på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Sykefravær

Det totale sykefraværet har over flere år ligget i overkant av 5 prosent, som det fremgår av tabell 4.2. Det er høyere for kvinner enn menn. Det totale sykefraværet for 2015 var på 4,95 prosent. Det må tas forbehold om at alt sykefravær for 2015 ennå ikke er registrert.

Tabell 4.2 Totalt sykefravær i prosent. Både legemeldt og egenmeldt sykefravær¹⁾

År	Kvinner	Menn	Totalt
2011	7,68 %	3,78 %	5,39 %
2012	7,45 %	3,70 %	5,27 %
2013	7,69 %	3,33 %	5,18 %
2013 ¹⁾	6,94 %	3,69 %	5,11 %
2014	6,63 %	3,51 %	4,89 %
2015	6,66 %	3,57 %	4,95 %

Kilde: Politidirektoratet

¹⁾ I 2013 ble sykefraværet beregnet i nytt system, iht. standard utarbeidet av Direktoratet for økonomistyring. For sammenlikningsskyld er det tatt med sykefravær fra begge systemene for 2013.

5. VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Norsk politi er inne i sin mest gjennomgripende endringsprosess på mange tiår med Nærpolitireformen. Reformen gir politiet nye muligheter til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer, og skal sette politiet i stand til å yte bedre polititjenester. Norsk politi må tilpasse seg et sammensatt kriminalitetsbilde preget av internasjonalisering og økt bruk av teknologi.¹⁸

Samfunnet og politiets egne medarbeidere har forventninger til at politiet utnytter teknologiske muligheter for å løse sitt samfunnsoppdrag. Den teknologiske utviklingen skaper muligheter for mer kunnskapsbasert og mobilt politiarbeid, men utviklingen gjør det også synlig at politiet har et stort investeringsetterlep på materiell og utstyr, særlig innenfor IKT-området.

Norsk politi har de senere år blitt betydelig styrket i form av flere stillinger, omstillingsmidler i forbindelse med Nærpolitireformen og særskilte bevilgninger til prioriterte kriminalitetsområder. Våre ansatte er politiets viktigste ressurs, og opptrappingen i politibemanningen gir mer ressurser til å forebygge og bekjempe kriminalitet, gjennomføre Nærpolitireformen, møte migrasjonssituasjonen, og bekjempe prioriterte områder som vold og overgrep mot barn. Gjennomføringen av Nærpolitireformen vil kreve mye oppmerksomhet fra hele etaten. Etaten skal opprettholde dagens nivå og kvalitet på tjenester samtidig som vi gjennomfører politireformen på en god måte.

Det budsjettmessige handlingsrommet vil i 2016 være begrenset som følge av allerede fattede beslutninger både på departement- og direktoratsnivå. Det er derfor nødvendig at hele etaten bidrar til å identifisere kostnadseffektiviserende tiltak, samt at hver enkelt enhet utviser nøkternhet i økonomistyringen.

Høsten 2015 har det vært en ekstraordinær migrasjonssituasjon i Norge. I 2016 vil migrasjonssituasjonen utgjøre en usikkerhetsfaktor for politi- og lensmannsetaten, og vil kunne kreve raske omstillinger og omprioriteringer i organisasjonen. En fortsatt sterk tilstrømming til Norge vil kreve ressurser fra politiet i ankomst- og registreringsfasen, samt økt grensekontroll. Videre vil flere asylmottak og beboere i asylmottak kunne medføre behov for økt tilstedeværelse fra politiet og økt utlendingskontroll på territoriet, samt flere oppgaver for utlendingsforvaltningen.

---

¹⁸ For en gjennomgang av utfordringsbildet, se Politidirektoratet (2016b).

6. ÅRSREGNSKAP

6.1 Ledelseskommmentarer årsregnskapet 2015

Politiet er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Årsregnskap for Politi- og lensmannsetaten er avgitt i henhold til kontantprinsippet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er utarbeidet og avlagt etter retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R115 fra Finansdepartementet og krav fra eget departement. Regnskapet gir et dekkende bilde av Politi- og lensmannsetatens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Tallene for 2014 er tilpasset og omgruppert til å være sammenlignbare med oppsett av regnskapstallene for 2015. Disse endringene for 2014 i linjen for "Utbetaling til lønn" (note 2) er endret fra 2014, noe som også fører til at "Netto rapportert til statsregnskapet" ikke er sammenlignbart med hva som i sum ble rapportert i 2014.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2015 har Politi- og lensmannsetaten disponert en tildeling på 14,1 mrd. kroner knyttet til kap. 0440 post 01. I tillegg har etaten disponert merinntekter med totalt 17,9 mill. kroner. Regnskapet for kap. 0440 post 01 viser et mindreforbruk med til sammen 244,9 mill. kroner i 2015. Dette beløpet søkes overført til 2016 (note B).

Politiets belastning av Kap. 1633 post 01 Nettoføringsordningen (merverdiavgift) utgjør 508,9 mill. kroner for 2015.

Mellomværende med statskassen utgjorde per 31. desember 2015 9 153 149 kroner. Fra januar 2016 vil utbetaling av lønn til politiets ansatte skje fra ett sted og ikke fra hver enhet som tidligere. På grunn av denne endringen er mellomværende knyttet til lønn blitt gjort opp i 2015 og ikke overført til 2016. Dette har resultert i en betydelig reduksjon av mellomværende med staten ved utgangen av 2015.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for politiet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Odd Reidar Humlegård

Politidirektør

6.2 Årsregnskap 2015

Prinsippnote for årsregnskapet

Årsregnskap for Politi- og lensmannsetaten er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen er satt opp i henhold til standard kontoplan for statlige virksomheter. Øvre del viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan og nedre del som viser mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingen av bevilgningsregnskapet og artskontoregnskap er utarbeidet etter de samme prinsipper, men gruppert etter ulike kontoplaner.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Politi- og lensmannsetaten rapporterer til statsregnskapet. Det er stilt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Politi- og lensmannsetaten har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Politi- og lensmannsetaten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vist i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Politi- og lensmannsetaten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, med tilhørende noter 1 til 8.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2015

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	01	Driftsutgifter	A,B	4 550 000	4 105 563	444 437
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	23	Spesielle driftsutgifter	A	500 000	-	500 000
0414	Forlikråd og andre domsutgifter	01	Driftsutgifter	B		548 786	
0414	Forlikråd og andre domsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	B		34 700 364	
0430	Kriminalomsorgen	01	Driftsutgifter	B		266 108	
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	01	Driftsutgifter	A,B	14 091 481 468	13 818 391 238	273 090 230
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	364 312 000	343 303 547	21 008 453
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	22	Søk etter omkomne	A,B	13 209 000	7 652 116	5 556 885
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	23	Sideutgifter	A,B	26 021 000		26 021 000
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	70	Tilskudd	A	11 320 000	11 212 000	108 000
0442	Polithøgskolen	01	Driftsutgifter	A,B	582 754 000	581 403 372	1 350 628
0444	PST	01	Driftsutgifter	B		7 057 407	
0448	Grensekommisæreren	01	Driftsutgifter	A,B	6 541 000	6 346 214	194 786
0466	Særskilte straffesaksutgifter	01	Driftsutgifter	B		1 231 996	
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rett	71	Erstatningsansvar m.m.	B		15 597 336	
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rett	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgelse	B		1 797 893	
0490	Utlendingsdirektoratet	01	Driftsutgifter	B		1 372 036	
1633	Nettoføringsordningen (merverdiavgift)	01	Driftsutgifter			508 971 236	
<i>Sum utgiftsført</i>					15 100 688 468	15 343 957 212	328 274 418
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3400	Justis- og beredskapsdepartementet	01	Diverse inntekter	B		1 836 229	
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	01	Gebyr - pass og våpen	A,B	260 030 000	268 622 270	8 592 270
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	02	Refusjoner m.v.	A,B	435 050 000	463 244 470	28 194 470
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	03	Salgsinntekter	A,B	190 000 000	179 337 930	-10 662 070
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	04	Gebyr - vaktsekskaper	A,B	1 488 000	1 854 672	366 672
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	05	Personalbarnehage	A,B	5 532 000	5 602 570	70 570
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	06	Gebyr - utlendings saker	A,B	198 395 000	192 496 265	-5 898 735
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	07	Gebyr - sivile gjøremål	A,B	638 001 000	2 838	-637 998 162
3442	Polithøgskolen	02	Diverse inntekter	A,B	15 294 000	19 632 142	4 338 142
3442	Polithøgskolen	03	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvings senter	A,B	17 004 000	20 236 702	3 232 702
3444	PST	02	Refusjoner m.v.	B		42 591	
5309	Tilfeldige inntekter (Gruppliv m.m.)	29	Ymse	B		31 179 652	
5605	Renter	83	Av alminnelige fordringer	B		8 473	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			1 163 481 573	
<i>Sum inntektsført</i>					1 760 794 000	2 347 578 376	-609 764 141
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						12 996 378 836	
Kapitalkontoer							
60193	Norges Bank KK /innbetalinger					1 623 190 080	
60194	Norges Bank KK/utbetalinger					-15 010 657 745	
7xxxxx	Endring i mellomværende med statskassen					391 088 829	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2015	2 014	Endring
7000xx	Mellomværende med statskassen				-9 153 149	-400 241 978	391 088 829

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0400 01		4 550 000	4 550 000
0400 23		500 000	500 000
0440 01	354 571 000	13 736 910 468	14 091 481 468
0440 21	14 226 000	350 086 000	364 312 000
0440 22	4 277 000	8 932 000	13 209 000
0440 23		26 021 000	26 021 000
0440 70		11 320 000	11 320 000
0442 01	7 853 000	574 901 000	582 754 000
0448 01	271 000	6 270 000	6 541 000
3440 01		260 030 000	260 030 000
3440 02		435 050 000	435 050 000
3440 03		190 000 000	190 000 000
3440 04		1 488 000	1 488 000
3440 05		5 532 000	5 532 000
3440 06		198 395 000	198 395 000
3440 07		638 001 000	638 001 000
3442 02		15 294 000	15 294 000
3442 03		17 004 000	17 004 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0440 01		273 090 230	46 150 094	226 940 136	17 969 642			244 909 778	686 845 523	244 909 779
0440 21		21 008 453		21 008 453				21 008 453	17 504 300	17 504 300
0440 22	"kan overføres"	5 556 885		5 556 885				5 556 885	5 556 885	5 556 885
0440 23		26 021 000	20 799 222	5 221 778				5 221 778	1 301 050	1 301 050
0442 01		1 350 628		1 350 628	7 570 844			8 921 472	28 745 050	8 921 472
0448 01		194 786		194 786				194 786	313 500	194 786

Oversikt belastningsfullmakter gitt til andre virksomheter

	Kap/post	Bevilget	Regnskapsført
Direktoratet for økonomistyring	0440.01	3 980 000	3 959 000
Domstoladministrasjonen	0440.01	400 000	388 025
Kriminalomsorgsdirektoratet - Transport og fremstilling av fanger	0440.01	36 500 000	34 603 498
Oslo statsadvokatembete - innlån av personell	0440.01	1 761 850	1 860 452
Fylkesmannen i Nordland - "Ungdom i svevet"	0440.01	400 000	400 000
Statens innkrevingssentral - SIAN og drift av PLØS	0440.01	4 070 000	3 979 028
Utlendingsdirektoratet	0440.01	970 000	960 091
Sum 0440.01		48 081 850	46 150 094

Følgende midler er overført til Brønnøysundregistrene

Sideutgifter sivile gjøremål	0440.23	22 621 000	20 799 222
------------------------------	---------	------------	------------

Oversikt belastningsfullmakter gitt fra andre virksomheter

Kriminalomsorgen	0430.01	309 000	266 108	Ref. brev av 16.06.2015
PST	0444.01		7 057 407	Ref. dokumentasjon hos PST
UDI	0490.01	1 372 689	1 372 036	Ref. brev av 9.10.2015
			8 695 551	

Andre tildelinger

Forliksråd og andre domsutgifter	0414.01		548 786	Ref. tillegg til tildelingsbrev
Forliksråd og andre domsutgifter	0414.21		34 700 364	Ref. tildelingsbrev
Særskilte straffesaksutgifter	0466.01		1 231 996	Ref. tillegg til tildelingsbrev
Politi høyskolen - drift av kantine hos JD	0400.01	4 550 000	4 105 563	Ref. brev av 27.03.2015
Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	0471.71		15 597 336	Ref. tildelingsbrev
Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	0471.72		1 797 893	Ref. tildelingsbrev

Merinntekter i henhold til merinntektsfullmakt

3440 02	28 194 470
3440 03	-10 662 070
3440 04	366 672
3440 05	70 570
Sum merinntekter 3440	17 969 642
3442 02	4 338 142
3442 03	3 232 702
Sum merinntekter 3442	7 570 844

Kommentar til overføring av midler fra 2015 til 2016

For overføring av midler fra 2015 til 2016 er 5% regelen benyttet på alle poster, med unntak av 0440.22. Her er hele beløpet overførbart til neste år.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2015

	Note	2015	2014 *
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	462 976 045	424 077 110
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	50 199 510	40 379 932
Salgs- og leieinnbetalinger	1	630 309 831	589 787 007
Andre innbetalinger	1	9 422 710	9 611 344
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		1 152 908 096	1 063 855 394
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	10 172 684 892	9 530 532 972
Andre utbetalinger til drift	3	4 098 067 428	4 193 618 916
<i>Sum utbetalinger fra drift</i>		14 270 752 320	13 724 151 887
Netto rapporterte driftsutgifter		13 117 844 224	12 660 296 493
Investeringer- og finansinntekter rapportert til			
Innbetaling av finansinntekter	4	-15 619	-46 971
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		-15 619	-46 971
Investeringer- og finansinntekter rapportert til			
Utbetalt til investeringer	5	540 953 865	433 927 556
Utbetalt til kjøp av aksjer	5, 8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	-988 502	14 516
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		539 965 363	433 942 072
Netto rapporterte investeringer- og finansutgifter		539 949 744	433 895 101
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	10 823 014	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		10 823 014	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	24 169 548	11 159 700
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		24 169 548	11 159 700
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985x (ref. kap. 5309, inntekt)		20 251 329	6 613 206
Arbeidsgiveravgift konto 1986x (ref. kap. 5700, inntekt)		1 163 481 573	1 089 850 447
Nettoføringsordningen for merverdiavgift konto 1987x (ref. kap.)		-508 971 236	-
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		674 761 666	1 096 463 653
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		12 996 378 836	12 008 887 641
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Finansielle anleggsmidler			-36 827
Fordringer		13 162 365	12 466 190
Kasse		2 664 814	
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		1 284 492	4 333 735
Skyldig skattetrekk		1 884	-402 693 605
Skyldig offentlige avgifter		-15 560 083	-4 803 356
Annen gjeld		-10 706 620	-9 508 117
Sum mellomværende med statskassen		-9 153 149	-400 241 980

* Tallene for 2014 er omgruppert i henhold til oppsett av 2015 regnskapet. Tallene for de ulike årene er sammenlignbare

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Oppholdstillatelse	56 391 407	48 106 397
Statsborgerskap	49 134 590	35 990 550
Arbeidstillatelse	39 145 222	34 443 610
Familieinnvandringstillatelse	47 864 930	45 012 860
Studenter, forskere	5 916 100	4 731 740
Passgebyr	242 506 438	234 992 798
Våpengebyr	20 159 848	19 022 620
Vaktselskaper	1 854 672	1 772 201
Sivile gjøremål	2 838	4 335
Sum innbetalinger fra gebyrer	462 976 045	424 077 110
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd - EU	37 677 362	25 831 697
Tilskudd - gaver	15 000	118 224
Tilskudd - kommuner	5 685 466	5 174 187
Tilskudd - organisasjoner og stiftelser	81 600	1 949 626
Tilskudd - statlig virksomheter	6 740 082	7 306 198
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	50 199 510	40 379 932
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt - varer og tjenester	165 252 448	173 803 492
Inntekt - politioppdrag - helse	13 861 400	11 840 908
Inntekt - politioppdrag - ledsagning og spesialtransport	8 586 666	7 574 668
Inntekt - politioppdrag - privatbetalte oppdrag	31 746 107	36 289 960
Leieinntekter	14 270 344	17 408 685
Refusjon - oppdrag i etaten	243 874 526	287 354 519
Refusjon - studentinnbetalinger	2 141 878	3 148 517
Andre inntekter	150 576 463	52 366 258
Sum salgs- og leieinnbetalinger	630 309 831	589 787 007
<i>Andre innbetalinger</i>		
Andre innbetalinger	9 422 710	9 611 344
Sum andre innbetalinger	9 422 710	9 611 344
Sum innbetaling fra drift	1 152 908 096	1 063 855 394

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønnsrelaterte kostnader	9 166 453 720	8 586 669 935
Arbeidsgiveravgift	1 163 567 217	1 089 850 447
Godtgjørelser og honorarer	118 641 529	99 343 444
Gruppeliv	20 251 329	18 823 802
Yrskeskadepremie	18 561 183	19 077 329
Sykepenger og andre refusjoner	-378 823 996	-344 267 212
Bedriftshelsetjeneste	13 254 985	12 424 189
Kantinedrift	19 869 719	16 086 834
Andre ytelser	30 909 206	32 524 203
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	10 172 684 892	9 530 532 972
Antall årsverk:	15 561	15 016

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	1 176 931 006	1 146 335 489
Vedlikehold egne bygg og anlegg	343 891	1 036 494
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	68 153 239	75 058 419
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	211 096 148	235 427 624
Reparasjon, drift og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	138 310 376	149 919 445
Mindre utstyrsanskaffelser	188 535 430	300 212 007
Samband, nødnett og telefoni	31 669 075	110 281 313
Politifaglige utstyrsanskaffelser	67 901 600	83 552 831
IKT relaterte utstyrsanskaffelser	55 685 152	71 474 983
Møbler og inventar	21 639 682	27 900 039
Andre mindre utstyrsanskaffelser	11 639 921	7 002 841
Leie av maskiner, inventar og lignende	256 572 823	241 895 388
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	915 311 471	890 640 360
Konsulenter IKT-utvikling	303 476 737	286 884 215
Konsulenter IKT-drift og vedlikehold	130 893 902	125 929 544
Konsulenter administrative tjenester	76 304 602	86 058 936
Leger og tannleger	51 486 610	48 340 026
Begravelsesbyråer	11 533 863	9 714 887
Tolketjenester og språkanalyser	48 363 034	51 939 216
Laboratorietjenester	22 988 781	23 260 822
Kjøp av polititjenester fra andre distrikter	206 623 714	185 119 373
Andre konsulenter og kjøp av tjenester	63 640 227	73 393 341
Reiser og diett	290 981 137	305 878 402
Reiser og diett drift	245 056 370	251 497 193
Reiser og transportkostnader deportee	45 924 766	54 381 208
Sum øvrige driftsutgifter :	851 831 908	847 215 289
Kjøretøy -drift og vedlikehold	173 244 920	180 019 541
Materiell og råvarer	120 336 262	146 020 828
Telefoni og data	194 852 678	119 429 652
Uniformer	36 226 123	42 653 881
Kontigenter	36 028 957	30 591 293
Kontorkostnader	55 812 459	67 471 712
Porto og frakt	52 252 079	63 429 799
Kurs og utdanning	68 958 486	77 318 940
Øvrige driftsutgifter	87 208 791	89 154 699
Erstatninger	23 537 009	27 301 150
Bank- og andre finanskostnader	3 374 144	3 823 793
Sum andre utbetalinger til drift	4 098 067 428	4 193 618 916

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	9 054	31 078
Valutagevinst	6 564	15 893
Armen finansinntekt		-
Sum innbetaling av finansinntekter	15 619	46 971

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Agiotap	2 658	14 516
Andre finanskostnader	-991 160	
Sum utbetaling av finansutgifter	-988 502	14 516

Note 5 Utbetalt til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetalinger til investeringer</i>		
Sikkerhetsanskaffelser	6 677 441	3 097 156
Data- og telefoniutstyr (infrastruktureiendeler)	222 832 227	65 657 293
Maskiner og transportmidler	186 759 119	114 553 758
Teknisk, krim- og trafikkteknisk utstyr	21 229 837	195 485 992
Våpen og amunisjon	33 430 013	37 565 922
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	70 017 991	17 567 435
Forskning og utvikling	7 236	0
Sum utbetalt til investeringer	540 953 865	433 927 556

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetalinger til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og eiendeler	0	0
Sum utbetalt til investeringer	0	0

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2015	31.12.2014
Skatter og avgifter	-586	0
Bøter	-104 723	0
Tilfeldige inntekter	10 928 323	0
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	10 823 014	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til ideelle organisasjoner	12 222 300	10 784 700
Tilskudd til statsforvaltningen	100 000	375 000
Tilskudd til utlandet	9 738 318	0
Tilskudd andre	2 108 930	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	24 169 548	11 159 700

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2015 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer			0
Andre fordringer	13 162 365	13 162 365	0
Bankinnskudd og kontanter	3 949 305	3 949 305	
Sum	17 111 670	17 111 670	0
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Skyldig skattetrekk	1 884	1 884	0
Skyldige offentlige avgifter	-15 560 083	-15 560 083	0
Annen kortsiktig gjeld	-10 706 620	-10 706 620	0
Sum	-26 264 819	-26 264 819	0
Sum	-9 153 149	-9 153 149	0

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Aksjer	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
Balansført verdi 31.12.2015								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og

7. REFERANSELISTE

Politidirektoratet (2014). *Politiets ressursanalyse 2014*.

Politidirektoratet (2015a). *Innbyggerundersøkelsen 2015*.

Politidirektoratet (2015b). *Analyse av bruk av tolketjenester i politiet*.

Politidirektoratet (2015c). *Analyse av politiarbeid på stedet*.

Politidirektoratet (2016a). *Anmeldt kriminalitet og straffesaksbehandling 2015. Kommenterte STRASAK-tall*.

Politidirektoratet (2016b). *Politiets omverdensanalyse 2015*.

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_3504.pdf.

Kripos (2015). *Tendrapport 2016 – Organisert og annen alvorlig kriminalitet i Norge*.

Rambøll (2014). *Evaluering av politirådene*.

ØKOKRIM (2015) *Risikovurdering av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet*